

EØS-tillegget

ISSN 1022-9310

Nr. 58

til Den europeiske
unions tidende

32. årgang

25.9.2025

	I	EØS-ORGANER	
	1.	EØS-komiteen	
	II	EFTA-ORGANER	
	1.	EFTA-statenes faste komité	
	2.	EFTAs overvåkingsorgan	
2025/EØS/58/01		Melding fra EFTAs overvåkingsorgan om rentesatser for tre EFTA-stater for tilbakebetaling av statsstøtte og for referanse- og diskonteringsrenter, med virkning fra 1. juli 2025	1
2025/EØS/58/02		Vedtak i EFTAs overvåkingsorgan nr. 090/25/COL av 11. juni 2025 om salg av en eiendom i Lørenskog (Norge)	2
	3.	EFTA-domstolen	
2025/EØS/58/03		EFTA-domstolens dom av 5. juni 2025 i sak E-25/24 – Dartride AS mot Staten v/ Justis- og beredskapsdepartementet	19
2025/EØS/58/04		EFTA-domstolens dom av 5. juni 2025 i sak E-26/24 – EFTAs overvåkingsorgan mot Island	20
2025/EØS/58/05		Anmodning om en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen framsatt 30. april 2025 av Den fyrstelige overrett i saken Dommages Aréas mot Gable Insurance AG in Konkurs (Sak E-8/25)	21
	III	EU-ORGANER	
	1.	Kommisjonen	
2025/EØS/58/06		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.11914 – MOWI / NOVA SEA)	22
2025/EØS/58/07		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.11939 – FRIESLANDCAMPINA/ MILCOBEL)	23
2025/EØS/58/08		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.11944 – MMG / BRAZILIAN NICKEL BUSINESS OF ANGLO AMERICAN)	24

2025/EØS/58/09	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.12001 – MITSUI/MHI/ MELCO/JV) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	25
2025/EØS/58/10	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.12045 – ADVENT/KEREIS) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	26
2025/EØS/58/11	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.12055 – PLATINUM EQUITY GROUP / NCH) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	27
2025/EØS/58/12	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.12091 – ADVENT / RECKITT BENCKISER (ESSENTIAL HOME BUSINESS)) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	28
2025/EØS/58/13	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.12102 – BANCA CF+ / BANCA SISTEMA) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	29
2025/EØS/58/14	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.12112 – FSK / ARES / PRODUCTION RESOURCE GROUP) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	30
2025/EØS/58/15	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.12123 – NORDIC CAPITAL / PERMIRA / BAVARIAN NORDIC) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	31
2025/EØS/58/16	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.12137 – AURELIUS / FIAMM ENERGY TECHNOLOGY) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	32
2025/EØS/58/17	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.12141 – OAKLEY CAPITAL / GA / AT / BREVO) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	33
2025/EØS/58/18	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.11648 – APG REP / PIMCO PRE / OMGH JV)	34
2025/EØS/58/19	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.12013 – DOORDASH/DELIVEROO)	34
2025/EØS/58/20	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.12038 – ERSTE HOLDING / SBP)	35
2025/EØS/58/21	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.12067 – ALBA / BPCE / CDC / NEMO FRANCE)	35
2025/EØS/58/22	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.12106 – OAKTREE/SUP)	36
2025/EØS/58/23	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.12126 – CPP INVESTMENTS / EFMS / NEOGOV)	36
2025/EØS/58/24	Godkjenning av statsstøtte i henhold til artikkel 107 og 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte – Saker der Kommisjonen ikke gjør innsigelse	37
2025/EØS/58/25	Sammendrag av Kommisjonens beslutninger om tillatelse til å bringe i omsetning for bruk og/eller om godkjenning av bruk av stoffer som er oppført i vedlegg XIV til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH)	39

EFTA-ORGANER

EFTAS OVERVÅKINGSORGAN

**Melding fra EFTAs overvåkingsorgan om rentesatser for tre
EFTA-stater for tilbakebetaling av statsstøtte og for referanse- og
diskonteringsrenter, med virkning fra 1. juli 2025**

2025/EØS/58/01

*Offentliggjort i samsvar med reglene for referanse- og diskonteringsrenter
fastsatt i del VII av ESAs retningslinjer for statsstøtte og artikkel 10
i ESAs vedtak nr. 195/04/COL av 14. juli 2004⁽¹⁾*

Grunnsatsene beregnes i samsvar med kapittelet om framgangsmåten for fastsettelse av referanse- og diskonteringsrenter i ESAs retningslinjer for statsstøtte, som endret ved ESAs vedtak nr. 788/08/COL av 17. desember 2008. For å finne den gjeldende referanserenten må det legges til marginer i henhold til retningslinjene for statsstøtte.

Grunnsatsene er fastsatt som følger:

	Island	Liechtenstein	Norge
1.7.2025–	9,27	1,09	4,71

⁽¹⁾ EUT L 139 av 25.5.2006, s. 37, og EØS-tillegget nr. 26 av 25.5.2006, s. 1.

VEDTAK I EFTAS OVERVÅKINGSORGAN

2025/EØS/58/02

nr. 090/25/COL av 11. juni 2025

om salg av en eiendom i Lørenskog (Norge)

EFTAs overvåkingsorgan («ESA») har –

under henvisning til

avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde («EØS-avtalen»), særlig artikkel 61 og 62,

protokoll 26 til EØS-avtalen,

avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol («overvåkings- og domstolsavtalen» eller «ODA»), særlig artikkel 24,

protokoll 3 til overvåkings- og domstolsavtalen («ODA protokoll 3»), særlig del II artikkel 7 nr. 5, artikkel 13 nr. 1 og artikkel 14,

etter å ha oppfordret berørte parter til å inngi sine merknader⁽¹⁾, og etter å ha tatt deres merknader i betraktning,

og ut fra følgende betraktninger:

I. FAKTUM

1 Saksgang

- 1) Den 8. august 2022⁽²⁾ mottok ESA en klage fra den norske kommunen Lørenskog («kommunen») med påstand om at den hadde gitt ulovlig statsstøtte til Masserud Utvikling AS («Masserud») siden den aldri hadde mottatt betaling fra Masserud for salget av en eiendom i Lørenskog («den aktuelle eiendommen»).
- 2) Den 7. september 2022⁽³⁾ oversendte ESA klagen til norske myndigheter⁽⁴⁾. Den 4. oktober 2022⁽⁵⁾ anmodet norske myndigheter om en forlengelse av fristen til 14. oktober 2022 for å komme med merknader. ESA godkjente forlengelsen samme dag. Deretter, 17. oktober 2022⁽⁶⁾, oversendte norske myndigheter sine første merknader til klagen.
- 3) Ved brev datert 14. september 2022⁽⁷⁾ sendte Masserud sine merknader til klagen. Ved brev av 9. februar 2023⁽⁸⁾ anmodet ESA norske myndigheter om opplysninger. Den 7. mars 2023⁽⁹⁾ mottok ESA norske myndigheters svar på anmodningen om opplysninger.

⁽¹⁾ ESAs [vedtak nr. 173/23/COL](#), *Salg av eiendom i Lørenskog kommune*.

⁽²⁾ Dokument nr. 1308444, 1308455, 1308457 og 1308458.

⁽³⁾ Dokument nr. 1310604.

⁽⁴⁾ Nærmere bestemt til Nærings- og fiskeridepartementet, som representerer Norges offisielle holdning i denne saken.

⁽⁵⁾ Dokument nr. 1317746.

⁽⁶⁾ Dokument nr. 1321477.

⁽⁷⁾ Dokument nr. 1327441, 1313013 og 1312674.

⁽⁸⁾ Dokument nr. 1327441.

⁽⁹⁾ Dokument nr. 1357235 og 1357237.

- 4) Ved vedtak nr. 173/23/COL («åpningsvedtaket») innledet ESA den formelle undersøkelsen⁽¹⁰⁾. Åpningsvedtaket vurderte kommunens salg av den aktuelle eiendommen til Masserud og kommunens påfølgende unnlatelse av å kreve betaling fra Masserud⁽¹¹⁾. Norske myndigheter ble bedt om å framlegge merknader til åpningsvedtaket innen 30. januar 2024.
- 5) Ved brev datert 26. januar 2024⁽¹²⁾ framla kommunen ytterligere merknader⁽¹³⁾. Den 20. februar 2024 sendte Masserud et brev med merknader⁽¹⁴⁾ og vedlegg⁽¹⁵⁾. Ved brev datert 26. mars 2024 sendte ESA en ikke-fortrolig versjon av brevet til norske myndigheter.
- 6) Ved brev datert 30. mai 2024, etter å ha fått fristen forlenget av ESA, innga norske myndigheter merknader til Masseruds merknader⁽¹⁶⁾. Ingen andre berørte parter innga merknader til ESA.
- 7) Den 17. oktober 2024 anmodet ESA norske myndigheter om ytterligere opplysninger⁽¹⁷⁾. Den 13. november 2024⁽¹⁸⁾ framla kommunen svar på ESAs anmodning. Etter anmodning fra norske myndigheter framla Masserud også de etterspurte opplysningene i brev av 8. november 2024⁽¹⁹⁾.
- 8) Den 7. februar 2025 anmodet ESA norske myndigheter om å avklare den faktiske salgsprisen for den aktuelle eiendommen⁽²⁰⁾. Den 18. februar 2025⁽²¹⁾ etterkom norske myndigheter anmodningen. Den 10. februar 2025 sendte ESA en anmodning til Masserud om ytterligere opplysninger i henhold til ODA artikkel 6⁽²²⁾. Masserud framla sitt svar 10. mars 2025⁽²³⁾.

2 Beskrivelse av tiltaket

2.1 Bakgrunn

- 9) Den 20. januar 2014 inngikk kommunen og Glitnegaarden AS, som senere ble til Masserud⁽²⁴⁾, en utbyggingsavtale om etablering av ny infrastruktur og boliger i Lørenskog.
- 10) Den 27. januar 2014 inngikk kommunen og Masserud en egen avtale om salg til Masserud av den aktuelle eiendommen, som besto av en kommunal tomt, for NOK 7 709 058⁽²⁵⁾. En stor del av den aktuelle eiendommen var regulert for boligformål og den resterende delen for adkomstveier og infrastruktur. Det ble ikke foretatt noen verddivurdering av eiendommen av uavhengig takstmann før salget. Kjøpesummen ble fastsatt i forhandlinger mellom partene. Relevante transaksjoner og informasjon fra eiendomsmeglere ble også vurdert.
- 11) I henhold til salgsavtalen skulle betalingen for den aktuelle eiendommen skje to uker etter at Masserud hadde fått midlertidig brukstillatelse. Den 23. mai 2017 ble det gitt midlertidig brukstillatelse, noe som innebar at betalingen fra Masserud forfalt 6. juni 2017. Kommunen sendte imidlertid ikke faktura til Masserud for betalingen, og Masserud foretok ikke betalingen til kommunen.
- 12) Først tidlig i 2021 ble kommunen klar over at betalingen aldri var blitt foretatt. Deretter, 16. mars 2021, sendte kommunen Masserud en faktura på 8 249 339 kroner for kjøpesummen, justert etter gjeldende konsumprisindeks, og omkostninger.

⁽¹⁰⁾ ESAs [vedtak nr. 173/23/COL](#), *Salg av eiendom i Lørenskog kommune*.

⁽¹¹⁾ Se avsnitt 4.3 i åpningsvedtaket.

⁽¹²⁾ Dokument nr. 1432026, 1432028 og 1432030.

⁽¹³⁾ Dokument nr. 1432028.

⁽¹⁴⁾ Dokument nr. 1437707.

⁽¹⁵⁾ Dokument nr. 1437708 og 1437709.

⁽¹⁶⁾ Dokument nr. 1459860.

⁽¹⁷⁾ Dokument nr. 1481533.

⁽¹⁸⁾ Dokument nr. 1497575.

⁽¹⁹⁾ Dokument nr. 1497569.

⁽²⁰⁾ Dokument nr. 1516288.

⁽²¹⁾ Dokument nr. 1519016, 1519018, 1519022 og 1519020.

⁽²²⁾ Dokument nr. 1516536.

⁽²³⁾ Dokument nr. 1523662.

⁽²⁴⁾ Glitnegaarden AS skiftet navn til Masserud Utvikling AS i 2015. For enkelhets skyld vises det i dette vedtaket til Masserud, også for perioden forut for navneendringen.

⁽²⁵⁾ Dokument nr. 1308455.

- 13) Etter flere purringer svarte Masserud 30. juni 2021 at fordringen var foreldet som følge av foreldelsesfristen på tre år i foreldelsesloven § 2⁽²⁶⁾.
- 14) Senere samme år innkalte kommunen Masserud til et møte for å diskutere saken. På møtet, der eierne av Masserud deltok, ble en rekke problemstillinger diskutert⁽²⁷⁾. Møtet dreide seg hovedsakelig om visse tekniske anlegg, for eksempel veier, som var omfattet av utbyggingsavtalen mellom partene⁽²⁸⁾. Kommunen og Masserud kom ikke til enighet om betalingen for den aktuelle eiendommen.

2.2 Masserud Utvikling AS

- 15) Masserud er et aksjeselskap som i hovedsak bygger ut og selger fast eiendom. Selskapet er et heleid datterselskap av Olavsgaard Eiendom AS, som eier rundt 43 000 m² næringseiendom på Nedre Romerike i Akershus fylke. Næringseiendommene fordeler seg på hoteller (Olavsgaard Hotell og Losby Gods), kontorer, forretninger og leiligheter.
- 16) Olavsgaard Eiendom AS er en del av eiendomskonsernet Olavsgaard Gruppen AS, som eies av familien Fjellheim. Konsernet er delt inn i to store forretningsområder: eiendomsutvikling (Olavsgaard Eiendom AS) og eiendomsdrift (Olavsgaard Drift AS). Disse to divisjonene er videre inndelt i flere mindre selskaper. Ifølge Masserud driver Olavsgaard Gruppen AS virksomhet hovedsakelig i Lørenskog kommune.
- 17) Virksomheten består i å utvikle mindre eiendomsprosjekter, der de to største i nyere tid er Masserud Gaard (66 leiligheter og 26 rekkehus i Masserud-området) og Fjellhamar Torg (145 leiligheter og noe næringseiendom i Fjellhamar-området). Hvert utviklingsprosjekt i Olavsgaard Gruppen AS styres gjennom et eget foretak med særskilt formål («single-purpose entity»)⁽²⁹⁾. Masserud Gaard ble for eksempel utviklet av Masserud. Familien Fjellheim eier 100 % av aksjene i Masserud gjennom Olavsgaard Gruppen AS.

2.3 Lørenskog kommune

- 18) Lørenskog er en kommune i Akershus fylke, ligger like øst for Oslo og er en del av Stor-Oslo. Kommunen ligger ca. 20 km fra Oslo, og Norges hovedflyplass ligger mindre enn 40 km fra Lørenskog.
- 19) Lørenskog har rundt 46 000 innbyggere⁽³⁰⁾ og er befolkningsmessig den femte største kommunen i Oslo-regionen⁽³¹⁾. Innbyggertallet har økt jevnt og trutt gjennom årene etter som området har blitt et populært sted å bo for dem som jobber i og rundt Oslo. Lørenskog har dessuten et av de største universitetssykehusene i Norge, Akershus universitetssykehus.
- 20) Kommunen har innhentet informasjon om eiendomsmarkedet i Norge og Lørenskog fra Hadrian Eiendom AS⁽³²⁾ («Hadrian»), et næringsmeglingsforetak basert i Oslo. Ifølge Hadrian anslås andelen utenlandske investeringer i det norske eiendomsmarkedet til ca. 20 %, basert på et gjennomsnitt over de siste 5 årene⁽³³⁾.
- 21) Ifølge en undersøkelse utført av Hadrian har andelen boligprosjekter i Lørenskog som eies av utenlandske investorer/selskaper, vært på anslagsvis 7,5 % de siste fem årene⁽³⁴⁾.
- 22) Ifølge kommunen har rentenivået sunket jevnt fra 2015 til 2021 og har ligget på 0 % i mesteparten av 2020 og 2021. Dette fallende rentenivået førte til lavere lånekostnader, slik at finansiering dermed ble rimeligere. Som et resultat av dette økte også investeringsaktiviteten, særlig i stabile næringseiendommer som kontor- og butikklokaler.

⁽²⁶⁾ Foreldelsesloven (LOV-1979-05-18-18).

⁽²⁷⁾ Dokument nr. 1312674.

⁽²⁸⁾ Dokument nr. 1310226.

⁽²⁹⁾ Dokument nr. 1523662.

⁽³⁰⁾ <https://www.lorenskog.kommune.no/om-kommunen/fakta-om-lorenskog-kommune/>.

⁽³¹⁾ <https://www.ssb.no/befolkning/folketall/statistikk/tettsteders-befolkning-og-areal>.

⁽³²⁾ <https://en.hadrian.no/>.

⁽³³⁾ Dokument nr. 1497565 og 1497567.

⁽³⁴⁾ Ibid.

- 23) Med den økte etterspørselen begynte eiendomsprisene å stige ettersom investorene søkte høyere avkastning sammenlignet med obligasjoner med lav avkastning. Denne investeringsbølgen førte også til økte eiendomsverdier, særlig i Oslo og omegn, ettersom både lokale og internasjonale investorer benyttet seg av de gunstige finansieringsvilkårene. Stigende boligpriser for sluttbrukerne medførte dessuten en kraftig økning både i investeringene i og i prisutviklingen for boligeiendommer.

3 Grunnlag for å innlede formell undersøkelse

- 24) I åpningsvedtaket var ESAs foreløpige oppfatning at det at kommunen solgte den aktuelle eiendommen uten å kreve den utestående betalingen, utgjorde statsstøtte som definert i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.
- 25) ESA ga dessuten uttrykk for usikkerhet med hensyn til kjøpesummen, nærmere bestemt om den avtalte prisen var under markedspris og følgelig innebar en fordel for Masserud.
- 26) Videre var ESA i tvil om disse tiltakene var forenlige med EØS-avtalens funksjon.
- 27) ESA har identifisert mulige grunnlag for forenlighet for å erklære statsstøtte forenlig med EØS-avtalens funksjon, for eksempel EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2 og artikkel 61 nr. 2 og 3. Men siden norske myndigheter ikke har påberopt seg noen av grunnlagene for forenlighet, konkluderte ESA innledningsvis med at i den grad tiltakene utgjorde statsstøtte, var det tvilsomt om de var forenlige med EØS-avtalens funksjon.

4 Merknader til åpningsvedtaket

4.1 Kommunens merknader

- 28) Selv om kommunen gjentok at unnlatelsen av å kreve kjøpesummen ikke var i tråd med handelspraksis, anførte den i sine merknader at den avtalte kjøpesummen var basert på markedsvilkår.
- 29) Slik det er nevnt ovenfor i avsnitt 10), ble kjøpesummen fastsatt i forhandlinger partene imellom på grunnlag av andre markedstransaksjoner og informasjon fra eiendomsmeglere. På grunnlag av forhandlingene ble kjøpesummen fastsatt til [3 200–3 600] kroner per kvadratmeter BRA⁽³⁵⁾.
- 30) Etter at åpningsvedtaket forelå, innhentet kommunen statistiske opplysninger, utarbeidet av Hadrian, om faktiske eiendomspriser i Lørenskog kommune på tidspunktet for forhandlingene og inngåelsen av avtalen med Masserud. Ifølge disse opplysningene var markedsprisen på tomten i 2013 (dvs. året forut for salget av eiendommen i januar 2014) 3 200 kroner per kvadratmeter BRA⁽³⁶⁾.
- 31) Kommunen anfører derfor at markedsprisen for den aktuelle eiendommen var lavere enn den prisen partene ble enige om, som var [3 200–3 600] kroner per kvadratmeter BRA.
- 32) På bakgrunn av det ovenstående hevder kommunen at kjøpesummen som avtalt var i tråd med reelle markedsvilkår.
- 33) Kommunen erklærer at kjøpesummen som ESA tidligere hadde fått opplyst, inkluderte en rekke tilleggskomponenter, nemlig dokumentavgift, tinglysningsgebyr og justeringer basert på konsumprisindeksen, som det ikke skal tas hensyn til. Kommunen bekrefter at kjøpesummen i henhold til kjøpekontraktens bestemmelser og opplysningene i skjøtet for eiendomsoverdragelsen var 7 709 058 kroner⁽³⁷⁾.

⁽³⁵⁾ BRA er en norsk forkortelse som står for «bruksareal».

⁽³⁶⁾ Dokument nr. 1538164.

⁽³⁷⁾ Se dokument nr. 1519018.

4.2 Masseruds merknader

- 34) Ifølge Masserud utgjør ikke kommunens unnløstelse av å innkreve betaling før foreldelsesfristens utløp statsstøtte.
- 35) Masserud anfører at det påståtte statsstøttetiltaket har oppstått på grunn av reglene i den norske foreldelsesloven, ikke på grunn av kommunens aktive avkall på eller bevisste unnløstelse av å følge opp fordringen. Det anføres derfor at den aktuelle fordringen er foreldet som en direkte følge av foreldelsesreglene. Masserud er derfor av den oppfatning at tiltaket ikke kan tilskrives staten.
- 36) Masserud gjør gjeldende at ESA har misforstått den norske foreldelsesloven og dens rolle i ordinære forretningsforhold. Selskapet gjør videre gjeldende at ESAs anvendelse av markedsaktørprinsippet og ESAs forventninger til en «normalt forsiktig og aktsom privat kreditor» i en sammenlignbar situasjon er feil.
- 37) Ifølge Masserud er det ikke uvanlig at en forsiktig og aktsom privat kreditor gjør feil eller er inaktiv overfor en fordring. Dette er faktisk selve begrunnelsen for at det finnes foreldelsesfrister.
- 38) Masserud gjør gjeldende at foreldelsesreglene balanserer kreditors, debitors og allmennhetens interesser og gjelder likt for alle kreditorer, enten de er private eller offentlige. Både private og offentlige kreditorer oppfordres til å få oppgjort fordringer innen rimelig tid, da man ellers risikerer at fordringen blir foreldet når foreldelsesfristen utløper. Foreldelsesreglene tar derfor hensyn til at ikke alle kreditorer, enten de er private eller offentlige, forfølger sine fordringer omgående.
- 39) Ifølge Masserud må kommunens unnløstelse av å kreve inn fordringen innen foreldelsesfristen derfor sammenlignes med en vanlig privat kreditors handlinger.
- 40) Masserud anfører at etter ESAs foreløpige vurdering ville dette ha medført at offentlige kreditorer ville ha tilgang til flere metoder og utvidede rettigheter til å få oppgjort sine fordringer enn private kreditorer, noe som ikke ville vært i tråd med vanlige markedsvilkår. Masserud hevder derfor at foreldelsen av fordringen er i tråd med vanlige markedsvilkår.
- 41) Masserud er enig med kommunen i at salgsavtalen ble inngått på markedsvilkår. Eiendoms-transaksjonen er basert på en kvadratmeterpris som kan sammenlignes med tilsvarende eiendoms-transaksjoner som har funnet sted i samme område i samme periode.
- 42) Masserud forklarer videre at salget av den aktuelle eiendommen ikke var en isolert transaksjon mellom partene. Den aktuelle eiendommen var en del av to større prosjekter som familien Fjellheim gjennomførte i kommunen i den aktuelle perioden.
- 43) I Masserud-prosjektet var utbygging av offentlig infrastruktur en forutsetning for salget av den aktuelle eiendommen.
- 44) Endelig anfører Masserud at eventuelle forskjeller i kjøpesummen som kommunen og Masserud har oppgitt, skyldes ulik tolkning av beregningene i salgsavtalen.

4.3 Norske myndigheters merknader

- 45) Norske myndigheter er i hovedsak enige i Masseruds merknader med hensyn til tolkningen av den norske foreldelsesloven og fastholder at foreldelsen av den aktuelle fordringen utelukkende er en følge av foreldelsesreglene. Tiltaket utgjør derfor ikke statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.
- 46) Den alminnelige foreldelsesfristen er tre år, noe som betyr at betalingskrav foreldes etter tre år fra det tidspunktet kreditor først hadde rett til å kreve betaling. Ifølge norske myndigheter ville ESAs foreløpige vurdering medføre at offentlige kreditorer ville hatt tilgang til flere metoder og utvidede rettigheter til å få oppgjort sine fordringer enn private kreditorer, noe som ikke ville vært i tråd med vanlige markedsvilkår.

- 47) Norske myndigheter anfører videre at selv om en ideell aktsom kreditor skulle ha systemer på plass for å forhindre at fordringer foreldes, er dette ikke den relevante sammenligningen i denne sammenheng. Kommunens unnlattelse av å inndrive fordringen innen foreldelsesfristen bør vurderes i forhold til en typisk privat kreditor. Foreldelsesreglene tar hensyn til at ikke alle kreditorer, enten de er private eller offentlige, forfølger sine fordringer omgående. Derfor kan selv en vanlig privat kreditor noen ganger unnlate å følge opp fordringer.

II. VURDERING

5 Spørsmålet om hvorvidt det foreligger statsstøtte

- 48) EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 lyder: «Med de unntak som er fastsatt i denne avtale, skal støtte gitt av EFs medlemsstater eller EFTA-statene eller støtte gitt av statsmidler i enhver form, som virer eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer, være uforenlig med denne avtales funksjon i den utstrekning støtten påvirker samhandelen mellom avtalepartene.»
- 49) Etter denne bestemmelsen må et tiltak, for å utgjøre statsstøtte, derfor oppfylle samtlige av følgende vilkår: i) Tiltaket må være gitt av staten eller gjennom statsmidler, ii) det må gi et foretak en fordel, iii) det må begunstige enkelte foretak (selektivitet), og iv) det må true med å vri konkurransen og påvirke samhandelen.
- 50) I de følgende avsnittene vil ESA vurdere om de to tiltakene, dvs. i) den avtalte kjøpesummen for den aktuelle eiendommen og ii) kommunens unnlattelse av å inndrive fordringen i tide, utgjør statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

5.1 Bruk av statsmidler og tilskrivning til staten

5.1.1 Innledning

- 51) I henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 må støtten for å utgjøre statsstøtte være gitt av staten eller av statsmidler. At et tiltak må tilskrives staten, og at en fordel må være gitt av statsmidler, er to særskilte, kumulative vilkår for at statsstøtte foreligger. Disse vilkårene vurderes imidlertid ofte samlet, ettersom begge gjelder statens rolle i forbindelse med det aktuelle tiltaket⁽³⁸⁾.
- 52) Når det gjelder tilskrivning, er det nødvendig å undersøke om de offentlige myndighetene var involvert i å vedta det aktuelle tiltaket⁽³⁹⁾. Tiltaket skal per definisjon tilskrives staten dersom fordelene er gitt av en offentlig myndighet, selv om den aktuelle myndigheten er juridisk uavhengig av andre offentlige myndigheter⁽⁴⁰⁾.
- 53) Statsmidler omfatter alle midler i offentlig sektor⁽⁴¹⁾, inkludert midler som tilhører organer internt i en stat, som desentraliserte, føderale, regionale og andre organer. I henhold til statsstøttereglene anses derfor kommunale midler som statsmidler. Ethvert avkall på midler som kommunen ville ha vært berettiget til, vil derfor utgjøre avkall på statsmidler.
- 54) Masserud og norske myndigheter har anført at kommunens unnlattelse av å kreve inn betaling for den aktuelle eiendommen ikke kan tilskrives staten, ettersom det var den norske foreldelsesloven som førte til at støtten ble gitt, ikke et aktivt avkall eller en bevisst unnlattelse fra kommunens side. Norske myndigheter anfører derfor at fordringen ble foreldet som en direkte følge av foreldelsesreglene, og at unnlattelsen av å inndrive fordringen derfor ikke kan tilskrives staten.

5.1.2 Statsmidler

⁽³⁸⁾ ESAs retningslinjer om begrepet statsstøtte som nevnt i artikkel 61 nr. 1 i avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde («NoA») (EUT L 342 av 21.12.2017, s. 35 og EØS-tillegget nr. 82 av 21.12.2017, s. 1) avsnitt 38.

⁽³⁹⁾ Dom av 3. mars 2021, *Poste Italiane*, forente saker C-434/19 og C-435/19, EU:C:2021:162, avsnitt 40.

⁽⁴⁰⁾ NoA avsnitt 39.

⁽⁴¹⁾ NoA avsnitt 48.

- 55) ESA anser at kommunens unnløtelse av å innkreve eller inndrive betalingen i tide reduserte en kostnad som Masserud skulle ha betalt for kjøpet av kommunal grunn. Denne passiviteten hadde samme virkning som å overdra den kommunale grunnen vederlagsfritt til Masserud, med det resultat at kommunen og dermed staten gikk glipp av tilsvarende inntekter. ESA er følgelig av den oppfatning at unnløtelsen av å kreve betalingen fra Masserud i realiteten ble finansiert med statsmidler.
- 56) Dersom ESA skulle komme til at den avtalte kjøpesummen for den aktuelle eiendommen ikke er i tråd med markedsvilkår, må dette på samme måte anses som at kommunen har avstått fra statsmidler.
- 57) Følgelig omfatter begge tiltakene, altså den avtalte kjøpesummen og kommunens unnløtelse av å inndrive fordringen i tide, statsmidler.

5.1.3 Tilskrivning til staten

- 58) Videre finner ESA at både inngåelsen av salgsavtalen til den avtalte kjøpesummen og kommunens påfølgende unnløtelse av å kreve betaling av denne prisen må tilskrives staten. Dette er fordi norske myndigheter var involvert i å vedta disse tiltakene (se rettspraksis som det vises til i avsnitt 52)).
- 59) ESA bemerker at statsstøtte ifølge fast rettspraksis er et objektvt begrep. Det er bare tiltakets virkning på foretaket som er relevant, ikke årsaken til eller formålet med det statlige inngrepet⁽⁴²⁾. En stat kan gi en fordel ikke bare gjennom positiv handling, men under visse omstendigheter også ved å unnløte å handle⁽⁴³⁾. Rettspraksis bekrefter at en offentlig kreditor kan gi statsstøtte ved å unnløte å utvise den nødvendige aktsomhet ved inndrivelsen av sine fordringer mot en debitor. Dette er særlig tilfelle der staten passivt tillater at gjeld opparbeides over lang tid uten det minste håp om at debitors situasjon skal bli bedre⁽⁴⁴⁾, eller der staten tillater varig manglende betaling av gjeld⁽⁴⁵⁾.
- 60) ESA konkluderer med at en stat i realiteten kan gi indirekte subsidier ved å unnløte å handle, for eksempel ved å la fordringer foreldes, som i den foreliggende sak. I slike tilfeller vil virkningen av støtten ikke være mindre reell enn om staten aktivt hadde gitt den.
- 61) I denne forbindelse understreker ESA at statsstøttereglene skal sikre en grundig kontroll av alle former for støtte, enten den er aktiv eller passiv, for å hindre konkurransevridning i EØS⁽⁴⁶⁾. Hvis statene ble fritatt fra ansvar for passive eller utilsiktede handlinger, ville dette derfor kunne skape et betydelig smutthull. I et slikt scenario kan en stat eller kommune eller en offentlig enhet gi bestemte støttemottakere fordeler gjennom unnløtelse eller passivitet og derved omgå statsstøttereglene. Dette ville undergrave målene med statsstøttekontrollen og gjøre det mulig for staten å støtte visse økonomiske aktører uten å underlegge slike tiltak den nødvendige kontrollen eller de nødvendige meldingsprosedyrene. I siste instans ville dette undergrave de beskyttelses-tiltakene som skal sikre rettfærdig konkurranse i EØS.

5.1.4 Konklusjon

- 62) På grunnlag av det ovenstående har ESA kommet til at begge de aktuelle tiltakene, dvs. inngåelsen av salgsavtalen for den aktuelle eiendommen til den avtalte kjøpesummen og kommunens påfølgende unnløtelse av å kreve betaling av denne prisen, har blitt finansiert med statsmidler ettersom de medfører tap av inntekter for staten. Videre kan disse tiltakene tilskrives staten direkte, ettersom de skyldes kommunens beslutninger og passivitet.

⁽⁴²⁾ NoA avsnitt 67.

⁽⁴³⁾ Dom av 12. oktober 2000, *Spania mot Kommisjonen*, sak C-480/98, EU:C:2000:559, avsnitt 19.

⁽⁴⁴⁾ Dom av 15. desember 2021, *Oltchim mot Kommisjonen*, sak T-565/19, EU:T:2021:904, avsnitt 253–255 og 263.

⁽⁴⁵⁾ Dom av 12. september 2007, *Olympiaki Aeroporja Ypiresies mot Kommisjonen*, sak T-68/03, EU:T:2007:253, avsnitt 293–294, 414, 434 og 474–475.

⁽⁴⁶⁾ EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 forbyr generelt statsstøtte med mindre det unntaksvis er berettiget.

5.2 Selektivitet

- 63) For at et statlig tiltak skal være omfattet av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1, må det «begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer». Støttebegrepet omfatter ikke alle tiltak som begunstiger økonomiske aktører, bare tiltak som gir en selektiv fordel til enkelte foretak, enkelte grupper av foretak eller enkelte økonomiske sektorer⁽⁴⁷⁾.
- 64) Salgsavtalen gjelder et bestemt foretak, Masserud. Videre har Masserud, på grunn av kommunens unnløstelse av å kreve betaling av kjøpesummen, blitt begunstiget i forhold til andre foretak. Under normale forhold vil kjøpere av kommunale eiendommer måtte betale kjøpesummen. Kommunens unnløstelse av å innkreve kjøpesummen innen foreldelsesfristen har derfor gitt Masserud en fordel framfor andre aktører i en tilsvarende situasjon.
- 65) ESA konkluderer derfor med at begge de aktuelle tiltakene er til fordel for ett enkelt foretak, Masserud, og at de derfor er selektive.

5.3 En økonomisk fordel til et foretak

5.3.1 Innledning

- 66) En fordel er i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 en økonomisk fordel som et foretak ikke ville ha oppnådd under normale markedsforhold, altså uten statlig inngripen⁽⁴⁸⁾. Som tidligere nevnt er det bare tiltakets virkning på foretaket som er relevant, ikke årsaken til eller formålet med det statlige inngrepet⁽⁴⁹⁾.
- 67) Støttetakeren er i begge tilfellene Masserud. Masserud driver økonomisk virksomhet, nemlig utvikling og salg av fast eiendom. Det er altså et foretak.
- 68) I åpningsvedtaket konkluderte ESA innledningsvis med at tiltaket syntes å gi Masserud en fordel. ESA kom til at det kan ha vært en dobbel fordel i den forstand at den skriver seg fra i) at kjøpesummen lå under markedsverdien, og ii) at kjøpesummen ikke ble betalt (fordi kommunen ikke inndrev fordringen). ESA vil derfor i nedenstående vurdering først vurdere om kjøpesummen var i tråd med markedsvilkårene, eller om den i seg selv innebar en fordel for Masserud, og dernest om den manglende betalingen av kjøpesummen innebar en fordel for Masserud.

5.3.2 Kjøpesum

- 69) I åpningsvedtaket var ESA i tvil om kjøpesummen kan ha vært under markedspris og dermed medførte en fordel for Masserud⁽⁵⁰⁾.
- 70) ESA bemerker at både kommunen og Masserud anfører at salgsavtalen var i tråd med markedsvilkårene. Basert på opplysningene fra Masserud og kommunen er det heller ingen uenighet mellom partene om kjøpesummens størrelse.
- 71) ESA peker på at økonomiske transaksjoner som gjennomføres av offentlige organer, ikke gir motparten en fordel, og derfor ikke utgjør statsstøtte, dersom de gjennomføres i tråd med vanlige markedsvilkår⁽⁵¹⁾. For å kunne foreta denne vurderingen har EØS-domstolene utviklet et begrep som er kjent som «markedsaktørprinsippet».

⁽⁴⁷⁾ NoA avsnitt 117.

⁽⁴⁸⁾ Dom av 11. juli 1996, *Syndicat français de l'Express international (SFEI) mfl. mot La Poste mfl.*, sak C-39/94, EU:C:1996:285, avsnitt 60; dom av 29. april 1999, *Spania mot Kommisjonen*, sak C-342/96, EU:C:1999:210, avsnitt 41; dom av 16. mai 2002, *Frankrike mot Kommisjonen (Stardust Marine)*, sak C-482/99, EU:C:2002:294, avsnitt 69.

⁽⁴⁹⁾ Dom av 2. juli 1974, *Italia mot Kommisjonen*, sak 173/73, EU:C:1974:71, avsnitt 13. Se også NoA avsnitt 67 og dom av 12. oktober 2000, *Spania mot Kommisjonen*, sak C-480/98, EU:C:2000:559, avsnitt 16 og rettspraksis som det vises til der.

⁽⁵⁰⁾ Se avsnitt 41 i åpningsvedtaket.

⁽⁵¹⁾ NoA avsnitt 74.

- 72) Det avgjørende i markedsaktørtesten er om de offentlige organene har opptrådt slik en markedsaktør ville ha gjort i en lignende situasjon. Hvorvidt et statlig inngrep er i tråd med markedsvilkårene, må vurderes på ex ante-basis på grunnlag av de opplysningene som var tilgjengelige på det tidspunktet beslutningen om inngrepet ble tatt⁽⁵²⁾.
- 73) Etter fast rettspraksis kan ulike metoder brukes for å fastsette markedsprisen, blant annet salg til høystbydende eller innhenting av en sakkyndigrapport. Det kan imidlertid ikke utelukkes at også andre metoder kan gi samme resultat⁽⁵³⁾. Når verdsettelsen utføres i etterhånd, må vurderingen dessuten gjenspeile markedsverdien på tomten på transaksjonstidspunktet⁽⁵⁴⁾.
- 74) I vurderingen må ESA avgjøre om den påståtte støttemottakeren kunne ha oppnådd en tilsvarende fordel fra en forsiktig og aktsom privat aktør under normale markedsforhold. Dersom ESA ikke kan vise at støttemottakeren åpenbart ikke ville ha fått en slik fordel, må ESA konkludere med at transaksjonen ble gjennomført på markedsvilkår⁽⁵⁵⁾. Videre kan ESA konkludere med at det er gitt en fordel bare dersom det på grunnlag av denne vurderingen kan vises at støttemottakeren åpenbart ikke ville ha oppnådd en tilsvarende fordel fra en forsiktig og aktsom privat aktør som handler under normale markedsforhold og befinner seg i en tilsvarende situasjon⁽⁵⁶⁾.
- 75) I den foreliggende sak er det ESA som må gjennomføre en samlet vurdering som tar hensyn til alle relevante bevis i saken som gjør det mulig å fastslå om Masserud åpenbart ikke ville ha oppnådd en sammenlignbar pris for tomten fra en sammenlignbar privat aktør⁽⁵⁷⁾.
- 76) ESA bemerker at det ikke ble foretatt noen verdivurdering av eiendommen av uavhengig takstmann før partene ble enige om salget. Ifølge både Masserud og kommunen ble imidlertid prisen fastsatt i forhandlinger mellom partene på bakgrunn av andre transaksjoner i markedet og informasjon fra eiendomsめglere, se avsnitt 10).
- 77) Som nevnt i avsnitt 73) var kommunen ikke avskåret fra å basere prisen på en sammenligning med lignende eiendomstransaksjoner, forutsatt at den gjorde det mulig å beregne markedsverdien for den aktuelle eiendommen⁽⁵⁸⁾.
- 78) Videre påpeker ESA at kommunen i etterhånd hadde framlagt statistiske opplysninger om faktiske eiendomspriser i Lørenskog kommune på tidspunktet for forhandlingene og inngåelsen av avtalen med Masserud, se avsnitt 30) til 31). Ifølge disse opplysningene fra kommunen var markedsprisen for den omtvistede eiendommen 3 200 kroner per kvadratmeter BRA, mens den prisen kommunen krevde, var [3 200–3 600] kroner per kvadratmeter BRA.
- 79) ESA anser at de framlagte opplysningene underbygger kommunens og Masseruds påstand om at salgsprisen var i tråd med tomtens markedsverdi på transaksjonstidspunktet.
- 80) På bakgrunn av det ovenstående konkluderer ESA med at det ikke kan fastslås ut fra de tilgjengelige bevisene at en forsiktig og aktsom privat aktør som handler under normale markedsforhold, i en sammenlignbar situasjon ikke ville ha inngått en salgssavtale tilsvarende den kommunen inngikk. Ettersom ESA ikke er i stand til å vise at salgssavtalen mellom kommunen og Masserud ga Masserud en åpenbar fordel, er ESA nødt til å anse salgssavtalen som inngått på markedsvilkår.

⁽⁵²⁾ NoA avsnitt 78.

⁽⁵³⁾ Dom av 19. oktober 2023, *TS og HI mot Ministar na zemedelieta, hranite i gorite*, sak C-325/22, EU:C:2023:793, avsnitt 53.

⁽⁵⁴⁾ Ibid. avsnitt 52.

⁽⁵⁵⁾ Dom av 17. november 2022, *Volotea og easyJet Airline mot Kommisjonen*, forente saker C-331/20 P og C-343/20 P, EU:C:2022:886, avsnitt 113. Se også EFTA-domstolens dom av 21. mars 2024, *Eviny mot EFTAs overvåkingsorgan*, sak E-10/22, avsnitt 61 og 64.

⁽⁵⁶⁾ Ibid.

⁽⁵⁷⁾ Dom av 26. mars 2020, *Larko mot Kommisjonen*, sak C-244/18 P, EU:C:2020:238, avsnitt 29 og den rettspraksis som fremgår der.

⁽⁵⁸⁾ Dom av 19. oktober 2023, *TS og HI mot Ministar na zemedelieta, hranite i gorite*, sak C-325/22, EU:C:2023:793, avsnitt 56.

- 81) ESA kommer følgelig til at kjøpesummen som ble avtalt for den aktuelle eiendommen som en del av salgsavtalen, ikke ga Masserud en åpenbar fordel.

5.3.3 *Manglende inndrivelse av fordringen*

- 82) Som angitt ovenfor i avsnitt 66) skiller ikke statsstøttereglene mellom statlige inngrep ut fra årsak eller formål, men definerer dem ut fra deres virkning. Selv om tiltaket er et resultat av den norske foreldelsesloven, kan det derfor i realiteten medføre en fordel ettersom det vil frita det berørte foretaket for en kostnad som det vanligvis ville ha måttet betale.
- 83) ESA anser at tiltaket har økt Masseruds likviditet med 7 709 058 kroner. Dette er en følge av at Masserud ble fritatt for plikten til å betale den avtalte kjøpesummen og dermed i realiteten ervervet den aktuelle eiendommen vederlagsfritt. Det er åpenbart at Masserud ikke ville ha vært i stand til å inngå en tilsvarende transaksjon under normale markedsforhold.
- 84) ESA mener derfor at kommunens unnlatelse av å inndrive fordringen i tide ga Masserud en økonomisk fordel som selskapet åpenbart ikke ville ha oppnådd under normale markedsforhold.
- 85) Både Masserud og norske myndigheter har hevdet at kommunen må sammenlignes med en «vanlig privat kreditor», som noen ganger kan unnlate å følge opp fordringer.
- 86) Hva dette angår, er ESA av den oppfatning at når det gjelder offentlig gjeld som ikke er tilbakebetalt, må de offentlige organenes tiltak sammenlignes med tiltakene til en privat kreditor som søker å oppnå betaling av utestående beløp hos en debitor. EØS-domstolene har utviklet en «privatkreditortest» som sammenligner atferden til en offentlig kreditor med atferden til en hypotetisk privat kreditor i en tilsvarende situasjon⁽⁵⁹⁾. Selv om privatkreditortesten gjerne brukes for å vurdere en offentlig myndighets atferd i forhold til en debitor som er i finansielle vanskeligheter, mener ESA at testen er relevant i forhold til debitorer mer generelt.
- 87) ESA bemerker at privatkreditortesten er en vurdering som gjøres på grunnlag av all informasjon som kan ha en vesentlig innvirkning på beslutningsprosessen til en normalt forsiktig og aktsom privat kreditor som befinner seg i en situasjon som er så lik den offentlige kreditorens situasjon som mulig, og som søker å inndrive utestående beløp hos en debitor⁽⁶⁰⁾.
- 88) En forsiktig og aktsom privat kreditor i en sammenlignbar situasjon som kommunen vil forventes å inndrive sitt betalingskrav innen rimelig tid. Det avgjørende ved anvendelsen av privatkreditortesten er om det aktuelle tiltaket oppfyller vilkårene for økonomisk rasjonalitet slik at en privat kreditor som ønsker å maksimere sine sjanser til å få dekket sin fordring eller i det minste mesteparten av denne fordringen, også kan gå med på å treffe et slikt tiltak⁽⁶¹⁾. Nærmere bestemt er slik atferd, der en offentlig myndighet unnlater å handle med den nødvendige aktsomhet ved inndrivelsen av sine fordringer mot en debitor, for eksempel ved å tillate at gjeld opparbeides over lang tid uten det minste håp om bedring, eller ved å tillate varig manglende betaling, ikke i tråd med slik en forsiktig og aktsom privat kreditor ville ha opptrådt (se avsnitt 59) ovenfor).
- 89) På denne bakgrunn anser ESA at å unnlate i flere år å inndrive en fordring på 7 709 058 kroner ikke er en atferd som forventes av en forsiktig og aktsom privat kreditor. Kommunen har ikke framlagt noen opplysninger som kan forklare kommunens passivitet overfor kravet eller den forsinkede reaksjonen. ESA kan følgelig ikke konkludere med at kommunen har opptrådt som en forsiktig og aktsom kreditor som kan sammenlignes med en privat kreditor.
- 90) ESA merker seg Masseruds og norske myndigheters argument om at dersom en offentlig myndighet fører en foreldet fordring som statsstøtte, ville dette avvike fra normale markedsvilkår, ettersom det ville gi offentlige enheter en urimelig fordel i forhold til private enheter. ESA mener imidlertid at dette argumentet gir en feilaktig framstilling av statsstøtteregulverket i henhold til EØS-avtalen. For at det skal kunne konkluderes med at det foreligger statsstøtte, må alle vilkårene

⁽⁵⁹⁾ NoA avsnitt 74.

⁽⁶⁰⁾ Dom av 24. januar 2013, *Frucona Košice mot Kommissjonen*, sak C-73/11 P, EU:C:2013:32, avsnitt 78, og dom av 21. mars 2013, *Kommissjonen mot Buczek Automotive*, sak C-405/11 P, EU:C:2013:186, avsnitt 54.

⁽⁶¹⁾ Dom av 13. desember 2018, *AlzChem mot Kommissjonen*, sak T-284/15, EU:T:2018:950, avsnitt 63.

i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 være oppfylt. Dersom dette er tilfelle og det fastslås at støttetiltaket er uforenlig med EØS-avtalens funksjon, følger plikten til å kreve tilbakebetaling av ulovlig og uforenlig støtte direkte av EØS-retten, uavhengig av nasjonale regler om ugyldighet, foreldelse og foreldelsesfrister⁽⁶²⁾.

- 91) Konklusjonen om at en fordel som er gitt som følge av statens passivitet, utgjør statsstøtte, altså at staten har tillatt at en eksisterende fordring ikke kan inndrives fordi den etter nasjonale foreldelsesfrister er foreldet, utgjør følgelig ikke et særlig juridisk privilegium for offentlige myndigheter. Den gjenspeiler snarere de forpliktelsene som følger direkte av EØS-statsstøttereglene og deres funksjon for å bevare det indre markedets integritet. Å betegne dette resultatet som en form for utvidet rett for offentlige organer er å mistolke arten av den juridiske forpliktelsen som følger av EØS-avtalen.
- 92) På grunnlag av ovenstående betraktninger er ESA av den oppfatning at kommunens unnlattelse av å kreve betaling i tide for den aktuelle eiendommen med den følge at eiendommen ble gitt vederlagsfritt, utgjør en fordel i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

5.4 Innvirkning på samhandelen og konkurransevridding

5.4.1 Oversikt

- 93) Offentlig støtte til foretak er forbudt etter EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 bare i den grad den truer med å vri konkurransen og påvirker samhandelen mellom avtalepartene.

5.4.2 Konkurransevridding

- 94) Når det gjelder konkurransevridding, bør det bemerkes at støtte som har til hensikt å redusere kostnader for et foretak som det normalt ville ha pådratt seg i sin daglige drift eller vanlige virksomhet, i prinsippet er konkurransevriddende⁽⁶³⁾. Videre anses det generelt å foreligge konkurransevridding der staten gir en finansiell fordel til et foretak i en liberalisert sektor der det forekommer eller kan forekomme konkurranse⁽⁶⁴⁾.
- 95) ESA konstaterer at eiendomsmarkedet i Norge er liberalisert. Det er flere eiendomsutviklere som er aktive i markedet for boligutvikling i Norge, også i Lørenskog. Ifølge opplysninger fra kommunen er en del av eiendomsutviklerne som driver virksomhet i Lørenskog, også eid av utenlandske investorer, se avsnitt 20) og 21).
- 96) ESA bemerker videre at Lørenskog er en kommune i vekst med betydelig eiendomsutvikling. Det kan derfor ikke utelukkes at utenlandske investorer kan få innpass på markedet for eiendomsinvesteringer i en kommune i vekst nær hovedstaden. Tiltaket er derfor egnet til å vri konkurransen.

5.4.3 Innvirkning på samhandelen i EØS-området

- 97) Med hensyn til dette har EØS-domstolene fastslått at «når statlig finansiell støtte styrker et foretaks stilling sammenlignet med andre foretak som konkurrerer i samhandelen i EØS, må det kunne anses at støtten påvirker samhandelen»⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶²⁾ Se også EFTA-domstolens dom av 10. mai 2011, *Fyrstedømmet Liechtenstein mfl. mot EFTAs overvåkingsorgan*, forente saker E-4/10, E-6/10 og E-7/10, avsnitt 141.

⁽⁶³⁾ Dom av 30. april 2019, *Union des Ports de France mot Kommisjonen («Union des ports de France»)*, sak T-747/17, EU:T:2019:271, avsnitt 96.

⁽⁶⁴⁾ NoA avsnitt 187.

⁽⁶⁵⁾ NoA avsnitt 190; dom av 14. januar 2015, *Eventech mot The Parking Adjudicator*, sak C-518/13, EU:C:2015:9, avsnitt 66; dom av 8. mai 2013, *Libert mfl. mot Gouvernement flamand*, forente saker C-197/11 og C-203/11, EU:C:2013:288, avsnitt 77; dom av 4. april 2001, *Friulia Venezia Giulia*, sak T-288/97, EU:T:2001:115, avsnitt 41.

- 98) Offentlig støtte vil kunne påvirke samhandelen i EØS-området selv om mottakeren ikke deltar direkte i handelen over landegrensene. For eksempel kan tilskuddet gjøre det vanskeligere for aktører i andre EØS-stater å komme inn på markedet, ved at det opprettholder eller styrker det lokale tilbudet⁽⁶⁶⁾, eller ved at det gjør det vanskeligere for dem å utøve etableringsretten.
- 99) Det er fast rettspraksis at ESA ikke har plikt til å foreta noen økonomisk analyse av den faktiske situasjonen på de relevante markedene eller til å foreta en nærmere undersøkelse av tiltakets innvirkning på støttemottakerens og konkurrentenes konkurranseposisjon⁽⁶⁷⁾. Likevel er det ikke nok at innvirkningen på samhandelen i EØS-området kun er hypotetisk eller antatt. Det må godtgjøres hvorfor tiltaket vrir eller truer med å vri konkurransen og kan påvirke samhandelen mellom avtalepartene, basert på tiltakets forventede virkninger⁽⁶⁸⁾.
- 100) Videre finnes det ingen nedre terskel eller prosentsats for når det må anses at samhandelen mellom avtalepartene ikke blir påvirket. Det faktum at støttebeløpet er relativt lavt, eller at foretaket som mottar det, er relativt lite, utelukker ikke i seg selv at samhandelen mellom avtalepartene kan bli påvirket⁽⁶⁹⁾.
- 101) ESA merker seg at det ikke er nok at innvirkningen på samhandelen kun er hypotetisk eller antatt. ESA er imidlertid ikke pålagt å foreta noen økonomisk analyse av den faktiske situasjonen på de relevante markedene, av markedsandelen til de foretakene som mottar støtten, av konkurrerende foretaks stilling eller av handelsstrømmene mellom avtalepartene⁽⁷⁰⁾. Men det må godtgjøres hvorfor det er sannsynlig at tiltaket vil ha mer enn en marginal innvirkning på samhandelen mellom EØS-statene, på grunnlag av tiltakets forventede virkninger på det tidspunktet det ble gjennomført⁽⁷¹⁾.
- 102) Med hensyn til dette har ESA og Europakommisjonen («Kommisjonen») i en rekke vedtak ansett at visse aktiviteter og tiltak, i lys av de særlige omstendighetene, bare hadde en rent lokal virkning og følgelig ikke påvirket samhandelen mellom EØS-statene⁽⁷²⁾. I disse sakene fastslo ESA og Kommisjonen særlig at i) støttemottakeren leverte varer eller tjenester i et begrenset område i en EØS-stat, og at det var usannsynlig at støttemottakeren ville tiltrekke kunder fra andre EØS-stater, og ii) at det ikke kunne forventes at tiltaket ville ha mer enn en marginal innvirkning på vilkårene for investeringer eller etableringer over landegrensene⁽⁷³⁾. Et tiltak anses å ikke kunne påvirke samhandelen i EØS-området dersom disse to kriteriene er oppfylt.
- 103) ESA bemerker at Masserud hevder at selskapet er et foretak med særskilt formål som kun har vært involvert i utbyggingen av boligfeltet Masserud Gaard i Lørenskog kommune. Ettersom selskapets virksomhet er begrenset til ett prosjekt, som dessuten er av mindre størrelse (66 leiligheter og 26 rekkehus), hevder Masserud at selskapet ikke har noen betydelig markedsandel lokalt, og kun en marginal tilstedeværelse regionalt og nasjonalt.

⁽⁶⁶⁾ NoA avsnitt 191. Se også *Union des ports de France* avsnitt 93. Se også dom av 8. mai 2013, *Libert mfl. mot Gouvernement flamand*, forente saker C-197/11 og C-203/11, EU:C:2013:288, avsnitt 70–72 og 78–79 (i en sak som gjaldt subsidier til aktører i eiendomssektoren).

⁽⁶⁷⁾ NoA avsnitt 194.

⁽⁶⁸⁾ NoA avsnitt 195.

⁽⁶⁹⁾ *Union des ports de France*, avsnitt 94. Se også dom av 3. mars 2005, *Heiser*, sak C-172/03, EU:C:2005:130, avsnitt 32–33 og 35 (i forbindelse med justering av skattefradrag for leger som spesialiserer seg i tannbehandling).

⁽⁷⁰⁾ Dom av 15. juni 2010, *Mediaset mot Kommisjonen*, sak T-177/07, EU:T:2010:233, avsnitt 145–146, stadfestet etter anke ved dom av 28. juli 2011, *Mediaset mot Kommisjonen*, sak C-403/10 P, EU:C:2011:533.

⁽⁷¹⁾ Dom av 14. mai 2019, *Marinvest og Porting mot Kommisjonen*, sak T-728/17, EU:T:2019:325, avsnitt 106; og dom av 19. oktober 2022, *Interessengemeinschaft der Hoteliers und Gastronomen Region 10 e. V. (Ighoga Region 10)*, sak T-582/20, EU:T:2022:648, avsnitt 143 og 169–170.

⁽⁷²⁾ ESAs **vedtak nr. 459/12/COL**, *Bømlabadet Bygg AS*, avsnitt 31 og 48; ESAs **vedtak nr. 020/19/COL**, *Leangbukten Båtförenings Andelslag*, avsnitt 29 og 41. Kommisjonsbeslutning N 258/2000, *Leisure Pool Dorsten*, EFT C 172 av 16.6.2001, s. 16; N 458/2004 *Editorial Andaluza Holding*, EUT C 131 av 28.5.2005, s. 12; SA.33243, *Jornal de Madeira*, EUT C 131 av 28.5.2005, s. 12 og SA.34576, *Portugal – Jean Piaget North-east Continuing Care Unit*, EUT C 73 av 13.3.2013, s. 1.

⁽⁷³⁾ NoA avsnitt 196.

- 104) I denne sammenhengen påpeker ESA, som nevnt i avsnitt 100) ovenfor, at verken støttens relativt lave beløp eller at foretaket som mottar det, er relativt lite, i seg selv utelukker at samhandelen mellom avtalepartene kan bli påvirket.
- 105) ESA minner for øvrig om at Masserud er heleid av eiendomskonsernet Olavsgaard Gruppen AS. Som nevnt i avsnitt 15) ovenfor eier Olavsgaard Gruppen AS ca. 43 000 m² næringseiendom i Akershus fylke, som omfatter næringseiendommer (Olavsgaard Hotel og Losby Gods), kontorer, forretninger og leiligheter. Det betydelige antallet investeringer som eiendomskonsernet har gjort, tilsier at Olavsgaard Gruppen AS har en etablert tilstedeværelse på markedet i Akershus fylke.
- 106) Hvert utviklingsprosjekt i Olavsgaard Gruppen AS styres gjennom et eget foretak med særskilt formål, der Masserud er etablert som en egen juridisk enhet for utvikling av ett enkelt prosjekt, Masserud Gaard, se avsnitt 16). ESA bemerker også at eierne av Masserud deltok i diskusjoner og møter med kommunen da Masserud erklærte at betalingskravet for den aktuelle eiendommen var foreldet. På disse møtene tok eierne av Masserud også opp uavklarte spørsmål knyttet til andre prosjekter gjennomført av konsernet 14). Disse samhandlingene tilsier at Masserud er en del av den bredere selskapsstrukturen til Olavsgaard Gruppen AS, som har en betydelig tilstedeværelse på markedet i en konkurranseutsatt sektor⁽⁷⁴⁾.
- 107) Dessuten er ESA av den oppfatning at selv om Masserud leverer tjenester i en begrenset del av Norge (dvs. Akershus fylke), opererer selskapet i et marked som har potensial til å tiltrekke seg utenlandske kunder. ESA bemerker at eiendomsmarkedet i Oslo og omegn er svært aktivt, med hyppige transaksjoner, noe som særlig var tilfelle på transaksjonstidspunktet. Som kommunen har forklart, var det i tiden 2015 til 2021 en økning i investeringsaktiviteten i dette området, spesielt i stabile næringseiendommer og i boligeiendommer, se avsnitt 22).
- 108) Dette tilsier videre at det var økt etterspørsel i områder som Lørenskog, den femte største kommunen i Oslo-regionen, som har hatt en jevn befolkningsvekst (se avsnitt 2.3). Slik ESA ser det, var denne etterspørselen sannsynligvis ikke bare drevet av lokalbefolkningen, men også av aktører som ønsket å investere i eller flytte til Lørenskog.
- 109) I lys av hvor attraktivt eiendomsmarkedet i Lørenskog var, med sin nærhet til Oslo og Norges hovedflyplass, anser ESA det som sannsynlig at Masserud kan tiltrekke seg kunder også fra andre EØS-stater.
- 110) Når det gjelder innvirkningen på vilkårene for investering eller etablering over landegrensene, bemerker ESA at Masserud driver utvikling og drift av både nærings- og boligeiendommer. ESA bemerker at Masserud er heleid av eiendomskonsernet Olavsgaard Gruppen AS, som har en etablert tilstedeværelse på markedet og eier ca. 43 000 m² næringseiendom i Akershus fylke.
- 111) I motsetning til saker der Kommisjonen og ESA har konkludert med at samhandelen ikke ble påvirket, mener ESA at Masserud har en etablert posisjon på det aktuelle markedet som ikke er ubetydelig.
- 112) I den forbindelse bemerker ESA at det også forekommer internasjonale investeringer og eierskap i det norske eiendomsmarkedet. Dette gjelder særlig i Oslo og områdene rundt, Akershus inkludert. Ifølge statistikken framlagt av kommunen finnes det dessuten andre utbyggere med utenlandsk eierskap som er aktive i det samme markedet som Masserud, se avsnitt 21) ovenfor. Tiltaket har derfor gitt Masserud en økonomisk fordel som kan styrke selskapets tilstedeværelse på markedet på bekostning av potensielle utenlandske investorer.
- 113) På bakgrunn av det ovenstående har ESA kommet til at tiltaket vil ha mer enn en marginal innvirkning på vilkårene for investeringer eller etablering over landegrensene.
- 114) ESA anser derfor at den aktuelle eiendomsoverdragelsen påvirker vilkårene for investeringer og etablering over landegrensene i mer enn marginal grad, og følgelig påvirker samhandelen mellom avtalepartene.

⁽⁷⁴⁾ Dom av 12. september 2007, *Kommisjonen mot Italia*, forente saker T-239/04 og T-323/04, EU:T:2007:260, avsnitt 68.

5.5 Konklusjon

- 115) På bakgrunn av det ovenstående konkluderer ESA med at det ble gitt statsstøtte på 7 709 058 kroner i forbindelse med eiendomssalget til Masserud. Nærmere bestemt mener ESA at selv om inngåelsen av salgsavtalen for den aktuelle eiendommen til den avtalte kjøpesummen ikke utgjør statsstøtte, utgjør kommunens påfølgende unnløstelse av å inn drive sin fordring i henhold til den samme avtalen, statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

6 Saksbehandlingskrav

- 116) ODA protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3 lyder: «EFTAs overvåkningsorgan skal underrettes i tide til å kunne uttale seg om planer som går ut på å innføre eller endre støtteordninger. [...] Vedkommende stat kan ikke sette i verk de planlagte tiltak før prosedyren har ført til et endelig vedtak.»
- 117) Norske myndigheter unnlot å melde tiltaket til ESA og overholdt dermed ikke sine forpliktelser i henhold til ODA protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3. Støtten er dermed ulovlig i henhold til ODA protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3.

7 Spørsmålet om støtten er forenlig med EØS-avtalen

- 118) Det følger av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 at med mindre annet er fastsatt, er statsstøttetiltak uforenlige med avtalens funksjon. Norske myndigheter har ikke framsatt noen argumenter for at de aktuelle tiltakene utgjør forenlig støtte.
- 119) Unntaket i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 2 får ikke anvendelse ettersom støtten ikke fremmer noen av målene oppført i denne bestemmelsen. Av samme grunn får ikke EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav a) og b) anvendelse i foreliggende sak.
- 120) Når det gjelder artikkel 61 nr. 3 bokstav c), bemerker ESA at tiltaket som i pkt. 5 ovenfor anses å utgjøre statsstøtte, innebærer vederlagsfri overdragelse av offentlig eiendom. Det synes imidlertid ikke å foreligge noen konkrete økonomiske aktiviteter som godtgjørelsen var ment å føre til. Det følger av fast rettspraksis at støtte som forbedrer støttemottakerens økonomiske situasjon uten å være nødvendig for å nå målene angitt i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3, ikke kan anses som forenlig med EØS-avtalen⁽⁷⁵⁾. Ettersom eiendomsoverdragelsen ikke var nødvendig for at den aktuelle økonomiske virksomheten skulle komme i stand, er den derfor uforenlig med EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c).
- 121) Når det gjelder unntaket i EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2, bemerker ESA at Masserud ikke er pålagt noen forpliktelse til å yte offentlig tjeneste med hensyn til de aktuelle tjenestene. Ettersom godtgjørelsen ikke er gitt til et foretak som er tillagt oppgaven med å utføre en tjeneste av allmenn økonomisk betydning, får unntaket i EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2 ikke anvendelse.
- 122) På grunnlag av disse betraktningene finner ESA at kommunens salg av den aktuelle eiendommen uten å kreve kjøpesummen i tide ikke kan anses som forenlig med EØS-avtalens funksjon.

8 Konklusjon

- 123) På grunnlag av ovenstående vurdering konkluderer ESA med at norske myndigheter har gitt statsstøtte i strid med ODA protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3. Støtten er ikke forenlig med EØS-avtalens funksjon.

⁽⁷⁵⁾ Dom av 15. april 2008, *Nuova Agricast Srl mot Ministero delle Attività Produttive*, sak C-390/06, EU:C:2008:224, avsnitt 68 og rettspraksis som det vises til der.

9 Tilbakebetaling

- 124) EFTA-domstolen har fastslått at plikten til å avskaffe uforenlig støtte er utformet for å gjenopprette den tidligere situasjonen⁽⁷⁶⁾. Dette målet er nådd når mottakeren har betalt tilbake de beløpene som er gitt som ulovlig og uforenlig støtte, og dermed har gitt avkall på den fordelene vedkommende har hatt over sine konkurrenter⁽⁷⁷⁾.
- 125) ODA protokoll 3 del II inneholder nærmere regler om tilbakebetaling. I tråd med rettspraksis fastsetter artikkel 14 en forpliktelse for ESA til å kreve tilbakebetaling av ulovlig og uforenlig støtte med mindre dette ville være i strid med et generelt EØS-rettslig prinsipp. Den fastsetter også at den berørte staten skal treffe alle nødvendige tiltak for å få tilbakebetalt ulovlig støtte som er funnet å være uforenlig.
- 126) ESA er av den oppfatning at det i den foreliggende sak ikke foreligger noen generelle prinsipper som utelukker tilbakebetaling. Etter fast rettspraksis er å avskaffe ulovlig støtte ved å kreve støtten tilbakebetalt den logiske følgen av et vedtak om at støtten er ulovlig. Følgelig kan krav om tilbakebetaling av statsstøtte som er gitt ulovlig, med sikte på å gjenopprette den tidligere situasjonen, i prinsippet ikke anses som uforholdsmessig med tanke på EØS-avtalens formål når det gjelder statsstøtte.
- 127) Med mindre det foreligger særskilte omstendigheter, vil ESA som en generell regel ikke overskride grensene for sin skjønnsmyndighet om ESA pålegger den berørte EFTA-staten å kreve tilbakebetalt beløpene som er gitt som ulovlig støtte, ettersom dette bare vil innebære at den tidligere situasjonen gjenoprettes⁽⁷⁸⁾. Med tanke på at tilsynet med statsstøtte som er tillagt ESA etter ODA protokoll 3, er obligatorisk, kan foretak som er gitt støtte, i prinsippet heller ikke ha berettigede forventninger om at støtten er lovlig, med mindre den er gitt i henhold til prosedyren fastsatt i bestemmelsene i nevnte protokoll⁽⁷⁹⁾. I denne saken synes det ikke å foreligge noen ekstraordinære omstendigheter som kunne ha gitt støttemottakeren berettigede forventninger.
- 128) ESA bemerker at etter ODA protokoll 3 del II artikkel 15 er ESAs myndighet til å kreve tilbakebetaling av statsstøtte underlagt en foreldelsesfrist på ti år. Selv om nasjonale foreldelsesregler generelt gjelder når nasjonale myndigheter på eget initiativ krever tilbakebetaling av ulovlig støtte⁽⁸⁰⁾, er dette ikke til hinder for at støtten kan kreves tilbakebetalt på et senere tidspunkt i henhold til et vedtak gjort av ESA. Selv om en nasjonal foreldelsesfrist er utløpt i den foreliggende saken, kan ESA følgelig fortsatt undersøke om tiltaket er lovlig og kreve tilbakebetaling innen tiårsfristen fastsatt i ODA protokoll 3 del II artikkel 15⁽⁸¹⁾.
- 129) ESA bemerker videre at etter ODA protokoll 3 del II artikkel 15 nr. 2 avbrytes foreldelsesfristen dersom ESA treffer noe som helst tiltak med hensyn til den ulovlige støtten. I denne forbindelse bemerker ESA at klagen ble oversendt til norske myndigheter for merknader 7. september 2022, noe som effektivt avbrøt foreldelsesfristen. Følgelig er den tiårige foreldelsesfristen ikke utløpt i denne saken, og ESA har fortsatt myndighet til å kreve tilbakebetaling av den ulovlige støtten.
- 130) Etter ODA protokoll 3 del II artikkel 14 nr. 2 skal støtten som skal tilbakebetales, inkludere renter beregnet fra den dato da støtten sto til rådighet for støttemottakeren, og fram til tilbakebetalingsdatoen. I denne saken mener ESA at støtten ble stilt til rådighet for Masserud på det tidspunkt da kommunens fordring ble foreldet i henhold til foreldelsesloven, ettersom dette førte til at

⁽⁷⁶⁾ EFTA-domstolens dom av 10. mai 2011, *Fyrstedømmet Liechtenstein mfl. mot EFTAs overvåkingsorgan*, forente saker E-4/10, E-6/10 og E-7/10, avsnitt 141–142; EFTA-domstolens dom av 8. oktober 2012, *Hurtigruten ASA mot EFTAs overvåkingsorgan*, forente saker E-10/11 og E-11/11, avsnitt 286.

⁽⁷⁷⁾ Dom av 17. juni 1999, *Belgia mot Kommisjonen*, sak C-75/97, EU:C:1999:311, avsnitt 64–65; EFTA-domstolens dom av 21. juli 2005, *Fesil og Finnfjord, PIL mfl. og Norge mot EFTAs overvåkingsorgan*, forente saker E-5/04, E-6/04 og E-7/04, avsnitt 178; og dom av 7. mars 2002, *Italia mot Kommisjonen*, sak C-310/99, EU:C:2002:143, avsnitt 98.

⁽⁷⁸⁾ Dom av 17. juni 1999, *Belgia mot Kommisjonen*, sak C-75/97, EU:C:1999:311, avsnitt 66; og dom av 7. mars 2002, *Italia mot Kommisjonen*, sak C-310/99, EU:C:2002:143, avsnitt 99.

⁽⁷⁹⁾ Dom av 14. januar 1997, *Spania mot Kommisjonen*, sak C-169/95, EU:C:1997:10, avsnitt 51.

⁽⁸⁰⁾ Dom av 23. januar 2019, *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, sak C-387/17, EU:C:2019:51, avsnitt 61.

⁽⁸¹⁾ Dom av 30. april 2020, *Nelson Antunes da Cunha*, sak C-627/18, EU:C:2020:321, avsnitt 50 og 55.

kommunens unnlatelse av å inndrive sin fordring ble endelig. Som fastsatt i ODA protokoll 3 del II artikkel 14 nr. 3 skal tilbakebetaling videre skje omgående og i samsvar med gjeldende prosedyrer fastsatt i nasjonal rett. Disse nasjonale prosedyrene må muliggjøre umiddelbar og faktisk gjennomføring av vedtaket om tilbakebetaling.

- 131) Ytterligere gjennomføringsbestemmelser om tilbakebetaling er fastsatt i ESAs vedtak nr. 195/04/COL av 14. juli 2004⁽⁸²⁾. ESA har også utstedt retningslinjer om tilbakebetaling av ulovlig og uforenlig støtte⁽⁸³⁾.
- 132) Tilbakebetalingen av den ulovlige og uforenlige statsstøtten på 7 709 058 kroner bør omfatte renters rente fra den dato den ulovlige støtten ble stilt til mottakerens rådighet i samsvar med ODA protokoll 3 del II artikkel 14 nr. 2 og artikkel 9 og 11 i ESAs vedtak nr. 195/04/COL.⁽⁸⁴⁾
- 133) På grunnlag av ovenstående vurdering og i samsvar med ovenstående bestemmelser om tilbakebetaling av ulovlig og uforenlig støtte har ESA derfor gjort dette vedtak –

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Inngåelsen i januar 2014 av avtalen om salg av den aktuelle eiendommen til den avtalte kjøpesummen utgjør ikke statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

Artikkel 2

Den vederlagsfrie tildelingen av den offentlige grunnen til Masserud Utvikling AS som følge av Lørenskog kommunes unnlatelse av å inndrive sin fordring i henhold til salgsavtalen som ble inngått i januar 2014 med Masserud Utvikling AS, innebærer ulovlig statsstøtte på 7 709 058 kroner som er uforenlig med EØS-avtalens funksjon.

Artikkel 3

Kongeriket Norge skal treffe alle nødvendige tiltak for å få tilbakebetalt fra Masserud Utvikling AS den støtten som er nevnt i artikkel 2, og som ble stilt ulovlig til rådighet for Masserud Utvikling AS, med fradrag av eventuelle beløp som allerede er tilbakebetalt.

Artikkel 4

Tilbakebetaling skal skje uten opphold og senest 11. oktober 2025, i samsvar med prosedyrene fastsatt i nasjonal lovgivning, forutsatt at de tillater umiddelbar og faktisk gjennomføring av vedtaket.

Støtten som skal tilbakebetales, skal omfatte rente og renters rente fra den dato støtten ble stilt til rådighet for Masserud Utvikling AS, og fram til den dato støtten blir tilbakebetalt.

Renten beregnes på grunnlag av artikkel 9 i ESAs vedtak nr. 195/04/COL.⁽⁸⁵⁾

⁽⁸²⁾ ESAs vedtak nr. 195/04/COL av 14. juli 2004 om gjennomføringsbestemmelser nevnt i del II artikkel 27 i protokoll 3 til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol, EUT L 139 av 25.5.2006, s. 37, og EØS-tillegget nr. 26/2006 av 25.5.2006, s. 1, endret ved ESAs vedtak nr. 319/05/COL av 15. desember 2005 (EUT L 113 av 27.4.2006, s. 24), ESAs vedtak nr. 387/06/COL av 13. desember 2006 (EUT L 148 av 11.6.2009, s. 35), ESAs vedtak nr. 789/08/COL av 17. desember 2008 (EUT L 340 av 22.12.2010, s. 1) og ESAs vedtak nr. 108/17/COL av 4. juli 2017.

⁽⁸³⁾ ESAs vedtak nr. 788/08/COL av 17. desember 2008 om 67. endring av saksbehandlingsregler og materielle regler på statsstøtteområdet ved innføring av et nytt kapittel om tilbakebetaling av ulovlig og uforenlig statsstøtte, EUT L 105 av 21.4.2011, s. 32–78 og EØS-tillegget nr. 23 av 21.4.2011, s. 1. Retningslinjene tilsvarer kommisjonskunngjøringen med tittelen «Towards an effective implementation of Commission decisions ordering Member States to recover unlawful and incompatible State aid», EUT C 272 av 15.11.2007, s. 4.

⁽⁸⁴⁾ ESAs vedtak nr. 195/04/COL med endringer, se fotnote 82.

⁽⁸⁵⁾ ESAs vedtak nr. 195/04/COL med endringer, se fotnote 82.

Artikkel 5

Innen 11. august 2025 skal Kongeriket Norge underrette EFTAs overvåkingsorgan om det samlede beløpet (hovedstol pluss renter) som skal kreves tilbakebetalt fra Masserud Utvikling AS, samt om hvilke tiltak som planlegges eller er truffet for å få tilbakebetalt støtten.

Kongeriket Norge må ha gjennomført ESAs vedtak og fått tilbakebetalt støtten i sin helhet innen 11. oktober 2025.

Artikkel 6

Dette vedtak er rettet til Kongeriket Norge.

Artikkel 7

Bare den engelske utgaven av vedtaket har gyldighet.

Utferdiget i Brussel

For EFTAs overvåkingsorgan

Arne Røksund
president
ansvarlig medlem av kollegiet

Árni Páll Árnason
medlem av kollegiet

Stefan Barriga
medlem av kollegiet

Melpo-Menie Joséphidès
medunderskriver som direktør
for juridisk avdeling

EFTA-DOMSTOLEN

EFTA-DOMSTOLENS DOM

2025/EØS/58/03

av 5. juni 2025

i sak E-25/24

Dartride AS mot Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet

(Statlig erstatningsansvar – Brudd som kan tilskrives en nasjonal domstol – Begrepet domstol som dømmer i siste instans – Effektiv rettsbeskyttelse – Homogenitet)

I sak E-25/24, Dartride AS mot Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet – ANMODNING til EFTA-domstolen etter artikkel 34 i avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol fra Eidsivating lagmannsrett om eksistensen av og vilkårene for statlig erstatningsansvar for nasjonale domstolars avgjørelser, har EFTA-domstolen, sammensatt av Páll Hreinsson, president (saksforberedende dommer), og dommerne Bernd Hammermann og Ola Mestad (ad hoc) 5. juni 2025 avsagt dom med følgende slutning:

1. Prinsippet om at EØS-statene må betale erstatning for skade som enkeltpersoner og markedsdeltakere er påført som følge av brudd på EØS-retten som de er ansvarlige for, kommer også til anvendelse når det påståtte bruddet skriver seg fra en avgjørelse truffet av en domstol som dømmer i siste instans.

En stat kan bare unntaksvis bli erstatningsansvarlig for brudd på EØS-retten som følge av en avgjørelse truffet av en nasjonal domstol som dømmer i siste instans, der domstolen åpenbart har brutt gjeldende EØS-rett.

Under omstendigheter som i hovedsaken, der alle nasjonale rettsmidler mot en rettsavgjørelse som påstås å være i strid med EØS-retten, er uttømt, må vilkåret om at avgjørelsen er truffet av en nasjonal domstol som dømmer i siste instans anses oppfylt.

2. EØS-retten er til hinder for nasjonal lovgivning som på generelt grunnlag utelukker statlig erstatningsansvar for skade som er påført enkeltpersoner eller markedsdeltakere ved brudd på EØS-retten som kan tilskrives en domstol som dømmer i siste instans, ved å stille tilleggsvilkår som at (i) en avgjørelse må være opphevet eller forandret, (ii) en avgjørelse må ha bortfalt med den virkning at rettidig anke mot den ikke kunne tas under behandling eller avgjøres, eller (iii) en tjenestemann ved dom er kjent skyldig i straffbart forhold ved avgjørelsen.

EFTA-DOMSTOLENS DOM**2025/EØS/58/04****av 5. juni 2025****i sak E-26/24****EFTAs overvåkingsorgan mot Island**

(En EFTA-stats manglende oppfyllelse av sine forpliktelser – Delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/1118 – Tekniske reguleringsstandarder)

I sak E-26/24, EFTAs overvåkingsorgan mot Island – SAK om at EFTA-domstolen skal erklære at Island har unnlatt å innføre de nødvendige tiltakene for å gjøre rettsakten nevnt i nr. 19bq i vedlegg IX til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/1118 av 26. mars 2021 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/59/EU med hensyn til tekniske reguleringsstandarder som spesifiserer metoden som krisehåndteringsmyndighetene skal anvende for å estimere kravet omhandlet i artikkel 104a i europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/36/EU og det kombinerte bufferkravet for foretak som er gjenstand for krisehåndtering, på konsolidert grunnlag for konserner som er gjenstand for krisehåndtering, dersom konsernet som er gjenstand for krisehåndtering, ikke er omfattet av disse kravene i nevnte direktiv), tilpasset EØS-avtalen gjennom dens protokoll 1, til del av sin interne rettsorden, har EFTA-domstolen, sammensatt av Páll Hreinsson, president, og dommerne Bernd Hammermann (saksforberedende dommer) og Michael Reiertsen 5. juni 2025 avsagt dom med følgende slutning:

EFTA-domstolen erklærer herved at

1. **Island har unnlatt å oppfylle sine forpliktelser etter EØS-avtalen artikkel 7 ved å unnlate å gjøre rettsakten nevnt i nr. 19bq i vedlegg IX til EØS-avtalen (delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/1118 av 26. mars 2021 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/59/EU med hensyn til tekniske reguleringsstandarder som spesifiserer metoden som krisehåndteringsmyndighetene skal anvende for å estimere kravet omhandlet i artikkel 104a i europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/36/EU og det kombinerte bufferkravet for foretak som er gjenstand for krisehåndtering, på konsolidert grunnlag for konserner som er gjenstand for krisehåndtering, dersom konsernet som er gjenstand for krisehåndtering, ikke er omfattet av disse kravene i nevnte direktiv), tilpasset EØS-avtalen gjennom dens protokoll 1, til del av sin interne rettsorden.**
2. **Island pålegges å betale saksomkostningene.**

**Anmodning om en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen framsatt
30. april 2025 av Den fyrstelige overrett i saken Dommages Aréas mot
Gable Insurance AG in Konkurs**

2025/EØS/58/05

(Sak E-8/25)

Den fyrstelige overrett (*Fürstliches Obergericht*) har 30. april 2025 rettet en anmodning til EFTA-domstolen, mottatt ved domstolens kontor 6. mai 2025, om en rådgivende uttalelse i saken Dommages Aréas mot Gable Insurance AG in Konkurs, med følgende spørsmål:

1. Skal en forsikringsfordring etter artikkel 268 nr. 1 bokstav g) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/138/EF av 25. november 2009 om adgang til å starte og utøve virksomhet innen forsikring og gjenforsikring (Solvens II), EUT 2009 L 335, s. 1, innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 78/2011 av 1. juli 2011, LGBL 2012/384, gis prioritet i samsvar med artikkel 275 nr. 1 i nevnte direktiv selv når den aktuelle fordringen er fordringen til en skadelidt med rett til å fremme direktekrav mot forsikringsforetaket som, gjennom lovfestet inntreden i skadelidtes rettigheter, er blitt overført til en fjerdepart?

2. Dersom svaret på spørsmål 1 er bekreftende:

Må saksomkostninger som påløper i forbindelse med hevdelse av en forsikringsfordring, anses som en forsikringsfordring etter artikkel 268 nr. 1 bokstav g) i direktiv 2009/138/EF og derfor også gis prioritet i samsvar med artikkel 275 nr. 1 i nevnte direktiv?

EU-ORGANER

KOMMISJONEN

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning

2025/EØS/58/06

(Sak M.11914 – MOWI / NOVA SEA)

1. Kommisjonen mottok 12. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Mowi Holding AS ("Mowi", Norge).
- Nova Sea AS ("Nova Sea", Norge).

Mowi overtar enekontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Nova Sea.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Mowi er et globalt sjømatelskap og en produsent av norsk oppdrettslaks som har virksomhet i alle deler av verdikjeden, fra fôr og oppdrett til salg og foredling.
 - Nova Sea er et norsk sjømatelskap som bare er aktivt innen oppdrett og primærforedling av norsk oppdrettslaks i Norge.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 22.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.11914 – MOWI / NOVA SEA

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak M.11939 – FRIESLANDCAMPINA/MILCOBEL)

2025/EØS/58/07

1. Kommisjonen mottok 17. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Zuivelcoöperatie FrieslandCampina U.A. ("FrieslandCampina", Nederland).
- Milcobel CV ("Milcobel", Belgia).

FrieslandCampina og Milcobel fusjonerer i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav a).

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:

- FrieslandCampina er et nederlandsk meierikooperativ som omfatter rundt 14 000 melkebønder i Nederland, Tyskland og Belgia. FrieslandCampina leverer konsumgoder, for eksempel melk, yoghurt, ost, spedbarnsernæring og desserter, og produkter for det profesjonelle markedet, for eksempel fløte- og smørprodukter, ingredienser og halvfabrikata for produsenter av spedbarnsernæring, næringsmiddelindustrien og legemiddelindustrien.
- Milcobel er et belgisk meierikooperativ som omfatter rundt 1400 melkebønder i Belgia, Frankrike og Nederland. Milcobel utgjør et multinasjonalt selskap som utvikler, produserer og selger en rekke meieriprodukter til forbrukere og ingredienser til profesjonelle og industrielle kunder over hele verden.

3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 24.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.11939 – FRIESLANDCAMPINA/MILCOBEL

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak M.11944 – MMG / BRAZILIAN NICKEL BUSINESS OF
ANGLO AMERICAN)

2025/EØS/58/08

1. Kommisjonen mottok 16. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- MMG Limited ("MMG", Australia), kontrollert av China Minmetals Corporation (Kina).
- Anglo Americans brasilianske nikkelvirksomhet ("Anglo Nickel Brazil", Brasil), kontrollert av Anglo American plc (Storbritannia).

MMG overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Anglo Nickel Brazil.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

Den samme foretakssammenslutningen ble meldt til Kommisjonen allerede 23. april 2025, men meldingen ble senere trukket tilbake 22. mai 2025.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
- MMG driver og utvikler prosjekter knyttet til utvinning av kobber, sink og andre uedle metaller i Australia, Den demokratiske republikken Kongo, Botswana og Peru.
 - Anglo Nickel Brazil utvinner, bearbeider og selger nikkel.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 24.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.11944 – MMG / BRAZILIAN NICKEL BUSINESS OF ANGLO AMERICAN

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2025/EØS/58/09****(Sak M.12001 – MITSUI/MHI/MELCO/JV)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 10. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Mitsui & Co., Ltd. ("Mitsui", Japan).
- Mitsubishi Heavy Industries, Ltd. ("MHI", Japan).
- Mitsubishi Electric Corporation ("MEC", Japan).

Mitsui, MHI og MEC overtar felles kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) og artikkel 3 nr. 4 over Japan Leo Shachu, Inc. ("JLS", Japan).

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:

- Mitsui er et handelsselskap med forretningskontorer i Japan og virksomhet i Asia, Nord- og Sør-Amerika, Europa, Samveldet av uavhengige stater, Afrika, Midtøsten og Oseania.
- MHI er aktivt innen energisystemer (kraftproduksjonssystemer), anlegg og infrastruktursystemer (kommersielle skip, maskinteknikk osv.), logistikk, varme- og drivsystemer (materialhåndteringsutstyr, motorer, klimaanlegg osv.), luftfartøyer, forsvar og romfart og har virksomhet i Asia, Nord- og Sør-Amerika, Europa, Midtøsten, Oseania og Afrika.
- MEC er aktivt innen forsyningsverk, energisystemer, forsvars- og romfartssystemer, fabrikkautomatiseringssystemer, kjøretøystyr, byggsystemer, klimaanlegg og produkter til hjemmet, digital innovasjon og halvledere og har virksomhet i Nord- og Sør-Amerika, Asia og Stillehavsområdet, Europa, Samveldet av uavhengige stater, Midtøsten og Afrika.

3. Foretaket JLS har virksomhet på følgende områder:

Utvikling og drift av Japan Module og HTV-XC (ubemannet forsyningsfartøy) for amerikanske kommersielle romstasjoner, samt levering av relaterte tjenester, ved hjelp av Space Strategy Fund, som i dag er heleid og under enekontroll av Mitsui.

4. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

5. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 22.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.12001 – MITSUI/MHI/MELCO/JV

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 160 av 5.5.2023, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2025/EØS/58/10****(Sak M.12045 – ADVENT/KEREIS)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 12. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Advent International L.P. ("Advent", USA), kontrollert av AIC Parent, Inc. (USA).
- Rhéa Holding SAS med datterselskaper (herunder Kereis SAS med datterselskaper) ("Kereis", Frankrike), kontrollert av Bridgepoint Group plc (Storbritannia).

Advent overtar enekontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Kereis.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:

- Advent er en investor i aktiv eierkapital som er basert i USA. Advent fokuserer på erverv av eierinteresser og forvaltning av investeringsfond innen sektorer som helsetjenester, industri, teknologi, detaljhandel, forbruksvarer og fritid, forretningsmessig tjenesteyting og finansielle tjenester.
- Kereis er en europeisk forsikringsmegler som er aktiv innen livs- og helseforsikring, inkludert gjeldsforsikring, personforsikring, pensjonsplanlegging og distribusjon av livsforsikringsprodukter. Kereis fungerer som et mellomledd mellom forsikringsmeglere og distributører som banker, kredittinstitusjoner og forhandlere.

3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 23.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.12045 – ADVENT/KEREIS

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

BE-1049 Bruxelles/Brussel

BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 160 av 5.5.2023, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak M.12055 – PLATINUM EQUITY GROUP / NCH)
Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

2025/EØS/58/11

1. Kommisjonen mottok 12. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 og etter en henvisning i henhold til artikkel 4 nr. 5 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Platinum Equity Group (USA).
- NCH Corporation ("NCH", USA), kontrollert av Ranger Holding LLC (USA).

Platinum Equity Group overtar enekontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele NCH.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:

- Platinum Equity Group er et foretak for investering i aktiv eierkapital som spesialiserer seg på fusjonering, oppkjøp og drift av selskaper i en rekke forskjellige bransjer. Et av porteføljeselskapene er Solenis (USA), en leverandør av i) vannbehandlingsløsninger, særlig kjemikalier og tjenester relatert til industriell vannbehandling, ii) prosesskjemikalier, iii) papirmasse og papirbelegg, tilsetningsstoffer og andre kjemikalier og iv) tilknyttede overvåkings- og kontrolltjenester og digitale løsninger.
- NCH er en leverandør av industrielle, kommersielle og institusjonelle vedlikeholdsprodukter og -tjenester. NCH leverer blant annet vannbehandlingsløsninger til kommersielle og institusjonelle kunder globalt, noe som har relevans for den planlagte transaksjonen.

3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 22.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.12055 – PLATINUM EQUITY GROUP / NCH

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 160 av 5.5.2023, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2025/EØS/58/12****(Sak M.12091 – ADVENT / RECKITT BENCKISER
(ESSENTIAL HOME BUSINESS))****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 15. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Advent International, L.P. ("Advent", USA), som i siste instans er kontrollert av AIC Parent, Inc. ("AIC Parent", USA).
- Reckitt Benckiser Group plc sin virksomhet innen husholdningsprodukter ("målvirksomheten", Nederland), som er kontrollert av Reckitt Benckiser Group plc ("Reckitt", Nederland).

Advent overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele målvirksomheten.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:

- Advent er en investor i aktiv eierkapital som fokuserer på erverv av eierinteresser og forvaltning av investeringsfond innen sektorer som helsetjenester, industri, teknologi, detaljhandel, forbruksvarer og fritid, forretningsmessig tjenesteyting og finansielle tjenester.
- Målvirksomheten er aktiv innen produksjon, salg og distribusjon av rengjørings- og hygieneprodukter relatert til i) luftforbedring, ii) overflaterengjøring, iii) stell av klær og iv) skadedyrbekjempelse.

3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 23.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.12091 – ADVENT / RECKITT BENCKISER (ESSENTIAL HOME BUSINESS)

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

BE-1049 Bruxelles/Brussel

BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 160 av 5.5.2023, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak M.12102 – BANCA CF+ / BANCA SISTEMA)
Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

2025/EØS/58/13

1. Kommisjonen mottok 17. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Banca CF+ Credito Fondiario S.p.A. ("Banca CF+", Italia), kontrollert av Elliott Investment Management L.P. ("EIM", USA).
- Banca Sistema (Italia), et allmennaksjeselskap notert på den italienske børsen som ikke er kontrollert av noen enkeltaksjonær.

Banca CF+-konsernet overtar enekontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Banca Sistema.

Sammenslutningen gjennomføres ved offentlig overtakelsestilbud kunngjort 30. juni 2025.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:

- Banca CF+ er en bank som fokuserer på bedriftskunder og tilbyr spesialiserte finansieringsløsninger i situasjoner med ikke-misligholdt eller tidligere misligholdt gjeld. Blant kjernetilbudene er fordringskreditt, kjøp av skattefordringer og kortsiktige og mellomlange lån – ofte støttet av garantifond – for virksomheter med strukturelle behov eller likviditetsbehov.
- Banca Sistema er en bank som hovedsakelig tilbyr fordringskredittjenester til motparter i offentlig sektor samt lån som tilbakebetales gjennom lønnstrekk ("cessione del quinto"). Selskapet driver også pantelåns- og auksjonsvirksomhet gjennom datterselskapet Kruso Kapital S.p.A.

3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 26.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.12102 – BANCA CF+ / BANCA SISTEMA

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 160 av 5.5.2023, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak M.12112 – FSK / ARES / PRODUCTION RESOURCE GROUP)

2025/EØS/58/14

Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

1. Kommisjonen mottok 15. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- FS KKR Capital Corp. ("FSK", USA).
- Ares Management Corporation ("Ares", USA), kontrollert av Ares Partners Holdco LLC (USA).
- Production Resource Group, L.L.C. ("PRG", USA), kontrollert av PRG III, L.L.C. (USA).

FSK og Ares overtar felles kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over PRG.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:

- FSK er et børsnotert, eksternt forvaltet, ikke-diversifisert, lukket investeringsselskap som har valgt å være regulert som et forretningsutviklingsselskap i henhold til Investment Company Act of 1940 i USA. Porteføljeselskapene som er indirekte kontrollert av FSK, har virksomhet på globalt plan.
- Ares er en global forvalter av alternative investeringer som tilbyr kunder komplementære investeringsløsninger knyttet til primær- og sekundærmarkedene for aktivaklassene kreditt, fast eiendom, aktiv eierkapital og infrastruktur. Porteføljeselskapene som er indirekte kontrollert av Ares, har virksomhet på globalt plan.
- PRG er en leverandør av underholdnings- og arrangementsteknologitjenester med virksomhet fordelt på følgende områder: i) leasing og service av produksjons- og arrangementsutstyr, inkludert lys-, lyd- og videoutstyr, ii) salg av brukt produksjons- og arrangementsutstyr og iii) leasing av allsidige preproduksjons- og øvingslokaler. PRG er aktivt på globalt plan.

3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 22.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.12112 – FSK / ARES / PRODUCTION RESOURCE GROUP

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 160 av 5.5.2023, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak M.12123 – NORDIC CAPITAL / PERMIRA / BAVARIAN NORDIC)

2025/EØS/58/15

Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

1. Kommisjonen mottok 16. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Nordic Capital XI Limited ("Nordic Capital", Jersey), som tilhører Nordic Capitals gruppe av fond og instrumenter (Jersey).
- Permira Holdings Limited ("Permira", Guernsey).
- Bavarian Nordic A/S ("Bavarian Nordic", Danmark).

Nordic Capital og Permira overtar felles kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Bavarian Nordic.

Sammenslutningen gjennomføres ved offentlig overtakelsestilbud kunngjort 28. juli 2025.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:

- Nordic Capital er et aktiv eierkapital-foretak som investerer i store og mellomstore selskaper som er aktive i EØS og globalt.
- Permira leverer investeringsforvaltningstjenester til investeringsfond i EU og globalt.
- Bavarian Nordic er en global leverandør av reisevaksiner og leverer vaksiner til offentlige myndigheter og internasjonale organisasjoner til støtte for initiativer knyttet til folkehelseberedskap.

3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 25.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.12123 – NORDIC CAPITAL / PERMIRA / BAVARIAN NORDIC

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 160 av 5.5.2023, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak M.12137 – AURELIUS / FIAMM ENERGY TECHNOLOGY)

2025/EØS/58/16

Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

1. Kommisjonen mottok 18. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- AURELIUS Investment Lux One S.à r.l. ("Master LuxCo", Luxembourg), kontrollert av AURELIUS-konsernet ("AURELIUS", Luxembourg, Tyskland og Storbritannia).
- FIAMM Energy Technology S.p.A. ("FIAMM", Italia), kontrollert av Resonac Corporation (Japan).

AURELIUS overtar enekontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele FIAMM.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
- Master LuxCo er et fond kontrollert av AURELIUS. AURELIUS er en kapitalforvalter og investor i aktiv eierkapital som eier ulike porteføljeselskaper med virksomhet innen industri, kjemi, detaljhandel, forretningsmessig tjenesteyting, media og IT og flycatering. AURELIUS har virksomhet over hele verden.
 - FIAMM er hovedsakelig aktivt innen utforming, produksjon, salg og distribusjon av blybatterier, inkludert tilleggsprodukter og -tjenester, for bruk i kjøretøyer og andre industrielle anvendelser.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 26.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.12137 – AURELIUS / FIAMM ENERGY TECHNOLOGY

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 160 av 5.5.2023, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak M.12141 – OAKLEY CAPITAL / GA / AT / BREVO)
Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

2025/EØS/58/17

1. Kommisjonen mottok 8. september 2025 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Oakley Viking Luxco S.à r.l. ("Oakley Capital", Bermuda), kontrollert av Oakley Capital Group Holdings Limited (Bermuda).
- General Atlantic Bloom B.V. ("GA", USA), kontrollert av General Atlantic Service Company, L.P. (USA).
- Armand Thiberge ("AT", Frankrike).
- Eiffel 65 SAS ("Brevo", Frankrike).

Oakley Capital, GA og AT overtar felles kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Brevo.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:

- Oakley Capital er et europeisk vekstfokustert investeringsselskap som spesialiserer seg på å investere i virksomheter innen teknologi, digitale forbrukertjenester, forretningsmessig tjenesteyting og utdanning.
- GA er et holdingforetak for investeringer som inngår i en gruppe av investeringsfond tilhørende General Atlantic, et globalt aktiv eierkapital-foretak som tilbyr kapital og strategisk støtte til vekstselskaper i sektorene klima, forbruksvarer, finansielle tjenester, helsetjenester, biovitenskap, teknologi og bærekraftig infrastruktur.
- AT er en privatperson som har investeringer i energi-, programvare- og dronesektoren.
- Brevo er et programvareselskap som utvikler og distribuerer programvare basert på en SaaS-modell ("software-as-a-service") som gjør det mulig for brukerne å administrere sine markedsførings-, salgs- og serviceaktiviteter.

3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punktet.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i C-serien av *Den europeiske unions tidende* 23.9.2025. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.12141 – OAKLEY CAPITAL / GA / AT / BREVO

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Postadresse:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

BE-1049 Bruxelles/Brussel

BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 160 av 5.5.2023, s. 1.

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning**2025/EØS/58/18****(Sak M.11648 – APG REP / PIMCO PRE / OMGH JV)**

Kommisjonen besluttet 6. mai 2025 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på engelsk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32025M11648. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning**2025/EØS/58/19****(Sak M.12013 – DOORDASH/DELIVEROO)**

Kommisjonen besluttet 8. september 2025 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på engelsk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32025M12013. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning**2025/EØS/58/20****(Sak M.12038 – ERSTE HOLDING / SBP)**

Kommisjonen besluttet 9. september 2025 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på engelsk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32025M12038. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning**2025/EØS/58/21****(Sak M.12067 – ALBA / BPCE / CDC / NEMO FRANCE)**

Kommisjonen besluttet 22. august 2025 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på fransk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32025M12067. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning**2025/EØS/58/22****(Sak M.12106 – OAKTREE/SUP)**

Kommisjonen besluttet 11. september 2025 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på engelsk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32025M12106. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning**2025/EØS/58/23****(Sak M.12126 – CPP INVESTMENTS / EFMS / NEOGOV)**

Kommisjonen besluttet 5. september 2025 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på engelsk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32025M12126. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1, og EØS-tillegget nr. 9 av 22.2.2007, s. 64 ("fusjonsforordningen").

**Godkjenning av statsstøtte i henhold til artikkel 107 og 108 i traktaten om
Den europeiske unions virkemåte**

2025/EØS/58/24

Saker der Kommisjonen ikke gjør innsigelse

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Støtteordningens tittel (og/eller navnet på mottakeren)	Henvvisning til kunngjøring i EUT
SA.119263	Estland	Estland	Exceptional investment support to farmers for the prevention of foot-and-mouth disease	C/2025/4934, 9.9.2025
SA.118314	Estland	Estland	RRF – Investment support for bio-resource valorisation 2025 (Investment 4 “Deployment of resource-efficient green technologies”)	C/2025/4935, 9.9.2025
SA.118496	Nederland		NL_LVVN_AGRO_PAV_RVO Energie-efficiëntie glastuinbouw (wijziging van de steunmaatregelen SA.106646 (2023/N))	C/2025/4941, 9.9.2025
SA.116417	Nederland	Nederland	NL_BZK_CSDO_BIJ12 Wijziging model-Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap	C/2025/4942, 9.9.2025
SA.117659	Tyskland	Tyskland	Bund: Richtlinie zur Förderung von Modell- und Demonstrationsvorhaben sowie von weiteren Maßnahmen zum Wissens- und Technologietransfer im Agrarsektor	C/2025/4943, 9.9.2025
SA.114323	Litauen	Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas , Sostinės regionas	Dalinis žemės ūkio produktų gamintojų draudimo įmonių išmokų kompensacinių išmokų už nuostolius, patirtus dėl sausros ir ilgų lietingų laikotarpių, refinansavimas (perdraudimas)	C/2025/4945, 9.9.2025
SA.100861	Frankrike	RHONE-ALPES	Réintroduction de l’aide au service transitoire d’autoroute ferroviaire alpine	C/2025/4963, 10.9.2025
SA.103323	Italia		Reintroduzione dell’aiuto al servizio transitorio di Autostrada Ferroviaria Alpina	C/2025/4964, 10.9.2025
SA.119045	Polen		Amendment to SA.109124 - RRF - Investment aid to intermodal transport facilities, equipment and rolling stocks	C/2025/5011, 12.9.2025
SA.118672	Belgia	Région wallonne	Régime d’aides en faveur de la promotion des produits agricoles	C/2025/5012, 12.9.2025
SA.113693	Finland	Finland	Support for the development of the production of renewable fuels of non-biological origin and energy storage	C/2025/5020, 12.9.2025
SA.119370	Portugal		Prolongation of the pricing model proposed for guarantee schemes under the SNGM (Sistema Nacional de Garantia Mutua)	C/2025/5042, 17.9.2025

SA.108431	Litauen	Kauno (Apskritis)	Aid to Achema for the integration of electrolysis into ammonia production- JTF	C/2025/5048, 16.9.2025
SA.118651	Tyskland		Bund – Absatzförderungs- und Informationsmaßnahmen für Wein	C/2025/5051, 18.9.2025
SA.119189	Frankrike		Amendements du dispositif IR-PME de réduction d'impôt sur le revenu pour les personnes physiques qui effectuent des souscriptions en numéraire au capital de petites et moyennes entreprises (PME)	C/2025/5095, 16.9.2025
SA.116351	Latvia	Latvia	Amendment of the remit of Altum to enable the provision of mortgage loans to natural persons for home purchases in certain Latvian regions	C/2025/5096, 16.9.2025
SA.113428	Østerrike	Østerrike	SA.113428 (2024/N), - AT - ams OSRAM	C/2025/5110, 19.9.2025
SA.109640	Sverige	Norrbottnens län	Support to SSAB Luleå for the transition to carbon-neutral production of slabs	C/2025/5119, 19.9.2025

Teksten til beslutningene, der alle fortrolige oplysninger er fjernet, findes på: <https://competition-cases.ec.europa.eu/search?caseInstrument=SA>

**Sammendrag av Kommisjonens beslutninger om tillatelse til å bringe i omsetning
for bruk og/eller om godkjenning av bruk av stoffer som er oppført i vedlegg XIV til
europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering
og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH)**

2025/EØS/58/25

(Offentliggjort i henhold til artikkel 64 nr. 9 i forordning (EF) nr. 1907/2006)⁽¹⁾

Sammendrag av følgende beslutninger om godkjenning er offentliggjort i *Den europeiske unions tidende*:

Stoffnavn	Beslutningsreferanse ⁽²⁾	Beslutningsdato	Godkjenningsnummer	Ytterligere opplysninger
Tetraetylbly (EF-nr. 201-075-4; CAS-nr. 78-00-2)	C(2025) 5923	8. september 2025	REACH/25/37/0	EUT C, C/2025/4929 , 15.9.2025

⁽¹⁾ EUT L 396 av 30.12.2006, s. 1, og EØS-tillegget nr. 35 av 21.6.2012, s. 79.

⁽²⁾ Beslutningen er å finne på Kommisjonens nettsted: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/chemicals/reach/authorisation_en.